

Saija Luoma

Tavoittaako Ohjaamo Ilmajoki nuoret?

Nuorten kokemuksia toiminnasta ja sen merkityksestä

Opinnäytetyö

Syksy 2018

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: -

Tekijä: Saija Luoma

Työn nimi: Tavoittaako Ohjaamo Ilmajoki nuoret?: Nuorten kokemuksia toiminnasta ja sen merkityksestä

Ohjaaja: Mirva Siltakorpi

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 72

Liitteiden lukumäärä: 2

Tämä opinnäytetyö käsittelee Ohjaamo-toimintaa, joka tarjoaa matalan kynnyksen periaatteella ohjausta, opastusta ja neuvontaa alle 30-vuotiaille nuorille Ilmajoen kunnassa. Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena oli saada nuorilta tietoa ja kokemuksia Ohjaamo Ilmajoen toiminnasta sekä toiminnan merkityksestä nuorille. Tavoitteena oli myös saada tietoa nuorilta toiminnan oikea-aikaisuudesta ja sen anista. Tutkimuskysymykset olivat: miten nuoret ovat kokeneet Ohjaamon toiminnan ja miten Ohjaamon toimintaa tulisi kehittää.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä tuodaan esiin hyvinvointi ja elämänlaatu osana nuoruutta, sekä nuorten osallisuutta ja syrjäytymistä. Lisäksi opinnäytetyössä käsitellään moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön merkitystä, sekä esitellään valtakunnallista Ohjaamo-toimintaa ja sen lähtökohtia. Kyseessä on laadullinen tutkimus ja aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Tutkimusta varten haastateltiin seitsemän nuorta, jotka ottivat osaa Ohjaamo Ilmajoen toimintaan.

Tutkimuksen tuloksista nousivat esiin nuorten kokemukset Ohjaamo Ilmajoesta. Kokemukset olivat pääosin erittäin positiivisia. Nuoret olivat tyytyväisiä Ohjaamon ilmapiiriin ja kohtaamisiin työntekijöiden kanssa. Nuoret kokivat saaneensa oikea-aikaista ohjausta ja selkeyttä asioihin. Nuorten mukaan heillä olisi mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen, jos heiltä pyydettäisiin siihen mukaan. Nuoret toivat esille kehittämissideoita, kuten palveluneuvojien jalkautuminen nuorten ajanviettopaikkoihin-, sekä sosiaalisen median tietojen päivittäminen heidän tavoittamiseksi. Johtopäätöksenä voidaan sanoa, että Ohjaamo Ilmajoki on onnistunut tavoittamaan nuoret. Nuoret kokevat Ohjaamo Ilmajoen yhden luukun periaatteen toimivaksi tavaksi heidän kohtaamiseksi.

Avainsanat: Ohjaamo, moniammatillinen ja monialainen yhteistyö, syrjäytyminen ja osallisuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author: Saija Luoma

Title of thesis: Is Ohjaamo Ilmajoki reaching the young?: Experiences of the young on Ohjaamo Ilmajoki's operation and its importance

Supervisor: Mirva Siltakorpi

Year: 2018

Number of pages: 72

Number of appendices: 2

A Guidance Centre is a place where a person under the age of 30 (young) can receive help and guidance in different matters. This thesis examines the operation of a Guidance Centre in Ilmajoki. The objective of this thesis was to get information from the young regarding their experiences in Ohjaamo Ilmajoki and to know what kind of help the Guidance Centre provides for the young. The purpose was also to gain suggestions on how the operation of the Ohjaamo Ilmajoki could be improved.

The theoretical framework of the thesis consisted of theories related to wellbeing and quality of life as part of youth, social exclusion and participation of young people as well as the importance of multi-professional and multidisciplinary cooperation. In addition, I introduced the functions of a Guidance Centre. The qualitative research for this thesis was executed as a theme interview. Seven customers of Ohjaamo Ilmajoki participated in the interview.

The results show that the experiences of the young have mainly been positive. The young were satisfied with the atmosphere and encounters with the staff. The needs of the young were met at the right time and the location of the Guidance Centre had a great meaning for the young. The young gave suggestions on how the operation of the Ohjaamo Ilmajoki could be improved and they emphasized the meaning of the social media. Overall, we can say that Ohjaamo Ilmajoki has succeeded reaching the young and the One-Stop Guidance Center is a functional way to meet the young.

Keywords: Guidance Centre, multi-professional and multidisciplinary cooperation, social exclusion and participation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvioluettelo.....	6
1 JOHDANTO	7
2 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITE	9
2.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	9
2.2 Tutkimuskohde ja yhteistyötaho	10
2.3 Aikaisempia tutkimuksia Ohjaamoista.....	11
3 OHJAAMO	12
3.1 Nuorisotakuu	12
3.2 Nuorisolaki	14
3.3 TE-palvelut osana Ohjaamo-toimintaa	15
4 OHJAAMO ILMAJOKI	16
4.1 Ohjaamo Ilmajoen aloitus.....	16
4.2 Ohjaamon kehittäjätiimi	17
4.2.1 Koulutustiimi.....	18
4.2.2 Työllisyystiimi	19
4.2.3 Hyvinvointitiimi	20
4.2.4 Markkinointitiimi	20
4.2.5 Apua-tiimi	21
4.3 Ohjaamo Ilmajoen asiakaskäynnit.....	21
5 MONIAMMATILLINEN JA MONIALAINEN YHTEISTYÖ OSANA OHJAAMON TOIMINTAA	23
5.1 Kohtaamo.....	28
5.2 TESSU-valmennus.....	29
6 NUORTEN INTEGROITUMINEN YHTEISKUNTAAN	30
6.1 Hyvinvointi ja elämänlaatu nuoren elämänvaiheissa	30
6.2 Nuorten osallisuus.....	32

6.3 Nuorten syrjäytyminen	34
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	38
7.1 Tutkimusmenetelmät.....	38
7.2 Tutkimusaineiston keruu	39
7.3 Tutkimusaineiston analysointi	41
7.4 Eettisyys ja luotettavuus.....	41
8 TUTKIMUSTULOKSET	43
8.1 Kokemuksia toiminnasta	43
8.1.1 Asiakasprosessi	44
8.1.2 Asioiden hoitaminen ja vaikutusmahdollisuudet.....	46
8.2 Toiminnan merkitys	48
8.3 Kehittäminen	51
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	55
10 POHDINTA	58
LÄHTEET	61
LIITTEET	69

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Ohjaamo Ilmajoen käynnistyminen	16
Kuvio 2. Työtiimien toimenkuvat	18
Kuvio 3. Moniammatillisen yhteistyön käytännön näkökulmia	25
Kuvio 4. Monialaisen työskentelyn kehitysvaiheita Ohjaamoissa	26
Kuvio 5. Ohjaamo Ilmajoki	28
Kuvio 6. Nuorten kokemukset Ohjaamo Ilmajosta.	54

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on Ohjaamo Ilmajoen toimintamallin kuvaaminen ja sen tutkiminen nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyön yhtenä tärkeänä tavoitteena on tuoda esille nuorten kokemuksia toiminnasta ja sen merkityksestä. Ohjaamo-toiminnasta on tullut pysyvää toimintaa Ilmajoen kunnassa. Ohjaamo Ilmajoen toimipisteeseen voivat ottaa yhteyttä kaikki alle 30-vuotiaat nuoret.

Ohjaamo Ilmajoella on perehdytty siihen, kuinka yhden luukun periaatteella voidaan palvella monialaisesti nivelvaiheessa olevia nuoria sekä nuoria aikuisia, jotka ovat alle 30-vuotiaita. (Ohjaamo EP, [viitattu 15.1.2018]). Ohjaamon ydintoimintaan kuuluvat muun muassa henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus, tuki elämänhallintaan, urasuunnitteluun, sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämiseen sekä erityisesti kouluttautumiseen ja työllistymiseen. Ohjaamossa työskentelevät eri alojen työntekijöitä, jotka pyrkivät selvittämään nuoren tilanteen ja auttavat tarvittaessa nuorta ongelmatilanteissa. (Ohjaamotoiminnan perusteet, [viitattu 15.1.2018].) Yhtenä Ohjaamo-toiminnan lähtökohtana on, että nuoret ovat Ohjaamossa aktiivisia toimijoita ja palvelumallin kehittäjiä (Pitkänen ym. 2017, 4).

Opinnäytetyössäni perehdytään pääpiirteittäin nuorisotakuun periaatteisiin sekä nuorisolakiin ja sen tuomiin velvoitteisiin. Kaivosojan (2011, 13) mukaan nuorisolain muutosten tavoitteena on parantaa nuorten mahdollisuuksia saada tarvitsemansa julkiset palvelut. Nuorisolaissa mainitaan myös viranomaisten monialaisen yhteistyön kehittäminen. Opinnäytetyössäni käsittelen moniammatillisen yhteistyön tärkeyttä yhtenä osana Ohjaamoiden monialaista työskentelymuotoa. Opinnäytetyön teoriaosuudessa perehdytään nuorten hyvinvointiin, osallisuuteen sekä syrjäytymiseen osana nuorten elämää.

Ohjaamo Ilmajoen toiminta on päätetty vakinaistaa 10.10.2017. Ohjaamossa on tarjolla tietoa ja palvelua kuntien eri peruspalveluista ja nuoria tukevasta laajasta yhteistyöverkosta. Mukana ovat muun muassa TE-palvelut, kuntien nuoriso- ja sivistystoimi, sosiaali- ja terveystoimi, Kela, oppilaitokset, sekä eri viranomaistahot. (Hanketuloskortti, [viitattu 15.1.2018]). Helmisen (2017, 7–8) mukaan monialaista ja

moniammatillista yhteistyötä tarvitaan, jotta voidaan vastata asiakkaiden moninaisiin avun ja tuen tarpeisiin.

Ohjaamoiden syntyminen Etelä-Pohjanmaalle herätti kiinnostukseni, kun suoritin johtamisen harjoittelun Etelä-Pohjanmaan Ohjaamo-hankkeessa. Ohjaamo Ilmajoen toiminta on pysyvä toimintamalli ja tutkijana halusin selvittää nuorten kokemuksia toiminnasta ja mahdollisesti toiminnan kehittämisestä. Ohjaamo Ilmajoen toiminta on alkanut 8.2.2018. Tässä tutkimuksessa olen suorittanut haastattelut seitsemälle nuorelle, joiden vastauksia käsittelen tulososiossa. Tutkimuksen tulososiossa pyrin tuomaan esille sen, miten nuoret ovat kokeneet ohjauksen, opastuksen ja neuvonnan sekä saaneet mahdollisen tarvittavan tuen. Tuloksissa perehdyn myös nuorten tarvitseman avun oikea-aikaisuuteen ja siihen ovatko nuoret saaneet mahdollisesti apuja urasuunnitteluun sekä jatkopolkujen löytymiseen esimerkiksi koulutukseen tai työelämään. Opinnäytetyön pohdintaosuudessa käyn läpi aiheen valintaa ja ajankohtaisuutta sekä sitä, kuinka tutkijana koin onnistuneeni tutkimuksessa. Sosionomin (AMK) tietämykselläni ja laaja-alaisella ammattitaidollani osaan toimia haastavalla työkentällä, nuorten hyvinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö eri verkostojen kanssa tuo esille sosionomin (AMK) teorioiden ja käytännön tiedon, osaamisen ja yhteensovittamisen hallitsemisen.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Opinnäytetyön idea syntyi, kun olin suorittamassa johtamisen harjoittelun Etelä-Pohjanmaan Ohjaamo-hankkeessa. Harjoittelun aikana Ohjaamo-hankkeessa oli mahdollista hyödyntää mielenkiinto Ohjaamo Ilmajokea kohtaan. Harjoittelun edessä pääsin seuraamaan myös, kuinka Ohjaamot syntyivät Etelä-Pohjanmaalla. Nuorten syrjäytymisen syyt ovat monitahoisia eikä niihin löydy yksittäisiä syitä. Syrjäytymiseen voi vaikuttaa muun muassa perhetilanteet sekä yhteiskunnalliset tekijät. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyöverkosto ja sen hyödyntäminen nuorten hyväksi on edesauttanut nuorten integroitumista yhteiskuntaan. Nuorten hyvinvointi ja heidän palvelunsa saatavuuden helpottaminen yhden luukun periaatteella on herättänyt mielenkiintoni Ohjaamoita kohtaan.

2.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille, nuorten kokemuksia ja mielikuvia Ohjaamo Ilmajoen toiminnasta sekä mistä tai keneltä nuori on saanut tietoa Ohjaamo Ilmajoesta. Lisäksi selvitän, millaista apua nuori on saanut ja onko apu ollut oikea-aikaista. Opinnäytetyössä on haluttu selvittää, onko nuori tullut kuulluksi omassa asiassaan ja miten nuori on kokenut omat vaikutusmahdollisuutensa omien asioidensa hoitamiseen. Mielenkiinnon kohteena opinnäytetyössä on myös, millaisena nuoret kokivat toiminnan ja sen merkityksen heidän elämänvaiheisiinsa sekä miten nuorten tapaamiset sujuivat ja tehtiinkö nuoren kanssa jatkosuunnitelmia. Tutkimuksessa halusin myös selvittää, oliko nuorilla ajatuksia tai ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi.

Tutkimuskysymyksinä olivat kaksi kysymystä:

1. Miten nuoret ovat kokeneet Ohjaamon toiminnan?
2. Miten Ohjaamon toimintaa tulisi kehittää?

2.2 Tutkimuskohde ja yhteistyötaho

Tutkimuksen kohde, Ohjaamo Ilmajoki, sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Ohjaamo Ilmajoki toimii Seppälän nuorisotalossa, Urheilutie 3:ssa ja on avoinna tiistaisin ja torstaisin kello 11.30–15.30. Palveluohjaaja on palvelupisteessä vastaanottamassa nuoria. Halutessaan nuori voi myös varata ajan haluamalleen virkailijalle. Ohjaamo Ilmajoen kuka tahansa alle 30-vuotias voi saada henkilökohtaista apua työhön, koulutukseen, terveyteen tai muihin arkeen liittyviin asioihin.

Ilmajoen kunnassa oli vuoden 2017 lopussa 12 205 asukasta, joista nuoria eli 15–29-vuotiaita oli 1 847 (Väestönrakenne, [viitattu 23.10.2018]). Työvoimaa eli aktiivisesti työmarkkinoiden käytettävissä olevia oli Ilmajoen kunnassa 5639 henkilöä. Työttömiä työnhakijoita oli 271, joista nuoria alle 25-vuotiaita, oli 62 henkilöä syyskuun 2018 lopussa (TEM työllisyyskatsaus, [viitattu 23.10.2018]).

Ilmajoen kunnassa on nuoria sekä nuoria aikuisia, joilla on hyvät opiskelumahdollisuudet. Ilmajoen opistolla voi opiskella esimerkiksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaksi sekä tehdä yhteistyötä avoimen yliopiston ja lukion kanssa. Ilmajoen opistolla on myös tarjolla nuorisotakuupaikkoja, jotka on tarkoitettu 17–29-vuotiaille maahanmuuttajanuorille ja peruskoulun tai kymppiluokan päättäneille nuorille, joilla ei ole opiskelupaikkaa (Etelä-Pohjanmaan Opisto, [viitattu 23.10.2018]).

Ilmajoen kunnassa on myös Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Sedun kampuksia Rengonharjulla ja Ilmajoen kunnassa. Ilmajoen kunnan kampuksella voi opiskella työelämälähtöisessä ympäristössä eläintenhoitajaksi tai maaseutuyrittäjäksi. Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijat tekevät myös käytännön harjoituksia oppilaitoksen tiloissa. Lisäksi oppilaitoksella järjestetään runsaasti teknologiaan, viljelyyn, eläimiin ja vesitalouteen liittyvää aikuiskoulutusta (Ilmajoen kunta, [viitattu 23.10.2018].)

Opinnäytetyötä varten tehtiin sopimus Ilmajoen kunnan kanssa. Yhteistyöorganisaatio on Ilmajoen kunnan, nuorisopalvelut. Yhteistyötahon edustajana toimi Mari Roos ja sopimus allekirjoitettiin 12.1.2018. Opinnäytetyötä koskevaan sopimukseen kirjattiin kohde ja tarkoitus, eli selvittää kuinka nuoret aikuiset ovat löytäneet Ohjaamon, kuinka kynnyksettömät palvelut ovat auttaneet nuoria eteenpäin. Ovatko nuo-

ret saaneet tarvitsemansa avun ajoissa. Tutkimuslupa allekirjoitettiin 6.2.2018. Tutkimusluvassa sitoudun tutkijana noudattamaan yleisiä ja hyväksytyjä tutkimuseettisiä periaatteita. Tutkimusmateriaali hävitetään raportin valmistumisen jälkeen. Laadin tiedotteen haastateltaville ja pyysin haastateltavilta kirjallisen luvan ennen haastattelun aloittamista. Opinnäytetyön valmistuttua toimitan valmiin raportin Mari Roosille.

2.3 Aikaisempia tutkimuksia Ohjaamoista

Valtakunnallisesti Ohjaamo-toimintaa on tutkittu vähän, koska toimintamalli on uusi ja ensimmäinen Ohjaamo on käynnistynyt vuonna 2015. Niina Autio ja Tanja Jokela (2017) Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta ovat tehneet opinnäytetyönä tutkimuksen Kotkan Ohjaamolle, KAIKKI OK? -nimisen työn, tavoitteena oli saada nuorilta kokemuksia. Tutkimuksen tilaaja, Kotkan Ohjaamo, voi esiin tulleiden nuorten kokemusten ja näkökulmien perusteella kehittää toimintaansa ja tarjota nuorille parempia mahdollisuuksia osallistua siihen. Opinnäytetyössä esiteltiin Ohjaamon toiminta selkeästi ja nuorilta kerättyjen haastatteluiden avulla saatiin tärkeää tietoa mahdollisen toiminnan kehittämiseksi.

Sari-Anne Ratia (2018) Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta on tehnyt opinnäytetyön, jossa käsitellään Ohjaamo Olkkarin henkilökunnan kokemuksia moniammatillisesta Ohjaamo-yhteistyöstä. Opinnäytetyössä tuli esille se, kuinka moniammatillinen yhteistyö lisää työntekijöiden osaamista sekä tuo lisäarvoa ja merkitystä toimintaan. Moniammatillinen yhteistyö myös laajentamaan verkostoja nuorten ohjauksessa. Työyhteisössä moniammatillisuus lisää innostuneisuutta ja vahvaa yhteistä ammatillista osaamista. Opinnäytetyössä perehdyttiin johtamiseen, jota tulee työn perustella kehittää niin, että asiakkaiden ääni tulee vahvemmin kuuluville johtoryhmässä mikä vahvistaa moniammatillista yhteistyötä.

Moniammatillisuus ja monialainen yhteistyö eri verkostoiden toimijuudessa on kiinnostanut minua, miten pienessä kunnassa saadaan toiminta sujuvaksi ja kaikilla työyhteisössä on hyvä työskennellä. Nuorten osallistuminen toimintaan ja heidän kuulumisensa myös johtoryhmään on hyvä tapa toimia. Jos nuoret toimisivat johtoryhmässä, he saisivat äänensä hyvin kuuluviin.

3 OHJAAMO

Ohjaamo on paikka, jossa kuka tahansa alle 30-vuotias voi saada ilmaiseksi apua työhön, koulutukseen tai arkeen liittyvissä asioissa. Ohjaamoita on tällä hetkellä ympäri Suomea kuusikymmentä, lähes sadan kunnan alueella. Tässä luvussa perehdyn Ohjaamoiden alkamiseen ja eri yhteistyötahoihin, jotka ovat edesauttaneet Ohjaamoiden syntymiseen valtakunnallisesti. Nuorisotakuu ja valtakunnalliset Ohjaamot ovat Suomen hallituksen kärkihankkeita. Ensimmäisessä alaluvussa kerron nuorisotakuun vaikutuksista nuorten toimimiseen yhteiskunnassa. Toisessa alaluvussa kerron ne nuorisolain pääpiirteet, jotka ovat vaikuttaneet Ohjaamoiden syntyyn. Viimeisessä alaluvussa perehdytään TE-toimiston palveluiden tärkeyteen, Ohjaamoiden toiminnassa.

3.1 Nuorisotakuu

Nuorisotakuu tarkoittaa, että TE-toimiston palvelut tarjoavat nuorille palvelua tai toimenpidettä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun työnhaku on alkanut. TE-toimiston palveluiden tarkoituksena on parantaa nuoren mahdollisuuksia selviytyä haastavilla työmarkkinoilla ja löytää työpaikka. Tarkoituksena on edistää nuoren sijoittumista koulutukseen ja työmarkkinoille, estää työttömyyden pitkittymistä ja nuoren syrjäytymistä. Työllistymissuunnitelma tehdään alle 25-vuotiaille tai 25–29-vuotiaalle vastavalmistujille. (Julkiset työ- ja elinkeinopalvelut, [viitattu 14.2.2018].)

Suomessa on tilastojen ulkopuolisia, eli niin sanottuja pudokkaita, noin 25 000 nuorta. He ovat yleisemmin pudonneet yhteiskunnan toimenpiteiden ulkopuolelle perusasteen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Iso osa nuorisotakuuseen kuuluvista toimenpiteistä on kuntien vastuulla, mutta sen toteuttaminen sekä palveluiden kokoaminen yhteen vaatii resursseja. Nuorisotakuun parissa toimivia eri tahoja ja kaikkia takuutoimenpiteitä yhdistää kuitenkin yksi näkökulma: nuoren yksilöllinen kohtaaminen ja yksilön erilaisuuden sekä tarpeiden huomiointi. Nuorisotakuu antaa nuorelle itselleen mahdollisuuden olla aktiivinen toimija. (Hyvönen & Valtonen 2014, 37–39.) Tavoitteena on nuorten koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen sekä nuorten syrjäytymisvaaran ehkäiseminen ja varhainen

puuttuminen nuorten syrjäytymiskehitykseen. Nuorisotakuu tarkoittaa nuoren kannalta hänen kanssaan yhteistyössä tehtävää suunnitelmaa, esimerkiksi työllistymissuunnitelmaa tai sitä vastaava suunnitelmaa, joka tukee nuoren palveluidenprosessia, joka sisältää ennen kolmen kuukauden työttömyyttä tarjoavia palveluja, jollainen on muun muassa nuorten työpaja. (Nuorten yhteiskuntatakuu, [viitattu 14.2.2018].) Yksikään nuori ei saa jäädä ilman suunnitelmaa ja verkostoa, joka hänen ympärilleen luodaan. Kuitenkin jokainen nuori on yksilö ja hänellä on omanlaisensa polku. Ei ole merkitystä, onko kyseessä työelämä vai koulutus sillä hetkellä, kun nuori on saatu palveluiden piiriin. Yhteiskunnan muuttuessa yhä monimutkaisemmaksi ja haasteellisemmaksi on mahdotonta tukea nuorten yksilöllisiä polkuja ilman tiivistä hallinnonrajojen ylittävää yhteistyötä. Pyrkimyksenä on kokonaisvaltainen ote nuoren tilanteesta. Tavoitteena on tukea nuorta hänen siirtymisessään kohti työelämää sekä pyrkimys lisätä nuorten hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Toimimalla tiiviimmin yhteistyössä tuetaan sitä, että hakipa nuori apua mistä tahansa, hänet ohjataan juuri hänen tilanteeseensa parhaiten soveltuvaan palveluun riippumatta hallinnonalasta tai siitä, mistä hän on lähtenyt apua hakemaan. Nuorisotakuu on nyt ja on ollut alusta lähtien ennen kaikkea asenne tehdä asioita uudella tavalla yhdessä. (Nuorisotakuu-työryhmä, [viitattu 14.2.2018].)

Nuorisotakuun piirissä on runsaasti 20–29-vuotiaita, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta tai työpaikkaa. Nämä nuoret ovat nyt tärkeä kohderyhmä, koska työllistyminen ilman ammatillista tutkintoa on vaikeaa. Markkinoilla on edelleen paljon pelkän perusasteen varassa olevia nuoria, joiden odotettavissa olevan työuran pituus on melko lyhyt. Nuorisotakuussa on kehitetty nuorille yhden luukun palvelupisteiden, Ohjaamoiden, verkostoa, jonka toiminta käynnistyi useilla paikkakunnilla vuoden 2015 aikana. (Nuorisotakuu-työryhmä, [viitattu 14.2.2018].) Ministeriöt yhdessä Kohtaamo-hankkeen kanssa ovat aikaansaaneet Ohjaamo-toiminnan vähimmäisvaatimukset sekä määritelleet Ohjaamo-toiminnan perusteet alueella tehtävälle työlle. Taustalla on nuorisotakuun toteuttaminen. (Haapa-aho, [viitattu 15.1.2018].)

Tilastokeskuksen (2018) mukaan 15–24-vuotiaita nuoria oli elokuussa yhteensä 618 000, joista työttömiä oli 44 000 nuorta. Työttömyysaste oli elokuussa 13,6 %, joka oli 0,8 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin. 15–24-vuotiaiden työttömien osuus samanikäisestä väestöstä oli 7,1 %. Etelä-Pohjanmaalla kaikenikäisten työttömyys

laski edelliseen vuoteen verrattuna -21 %. Ilmajoella työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2018 elokuussa 4,9 %. (Työllisyyskatsaus, [viitattu 16.10.2018]).

3.2 Nuorisolaki

Nuorisolain (L 1285/2016) 1 luvun 2§:n tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Lisäksi tavoitteena on tukea nuorten kasvua, itseenäistymistä sekä yhteisöllisyyttä. Nuorisolaissa pyritään tukemaan nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Lisäksi edistetään nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oikeuksien toteutumista sekä parannetaan nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorilla tarkoitetaan nuorisolaissa alle 29-vuotiaita. Nuorisolaissa on maininta myös monialaisesta yhteistyöstä. Kunnissa, on oltava monialainen ohjaus- ja palveluverkosto, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnissa asuvat nuoret. Verkoston tehtävänä on muun muassa koota tietoja nuorten tilanteista paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi. Lain tarkoituksena on edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa, tiedonvaihdon sujuvuutta ja yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi. (L 1285/2016, 3 luku, § 9.)

Niemisen (2017, 43) mukaan nuorisolaissa edellytetään nuorisotyön olevan nuorilähtöistä, joka tarkoittaa nuorten omien ajatusten ja tarpeiden kunnioittamista ja tukemista sekä sitä, että nuori kohdataan ja hänen kanssaan toimitaan yhdessä ottaen huomioon nuoren lähtökohtansa. Koska nuorisotyö on yksi osa Ohjaamojen kokonaisuutta, on perusteltua nähdä nuorilähtöisyys myös koko Ohjaamo-toiminnan keskeisenä arvoperustana. Lybeck ja Walldénin (2011, 26–27) toteavatkin, että yhteistyön toteuttamista täydentää ja parantaa vuorovaikutus nuorille palveluja tarjoavien yksityisten palvelutuottajien kanssa. Nuorisolaissa yhteistyö tarkoittaa eri toimijoiden ja asiantuntijoiden yhteistyötä. Yhteistyö eri verkostojen ja viranomaisten kanssa edellyttää osapuolilta keskinäistä luottamusta ja toisten ammattiosaamisen kunnioittamista.

Ohjaamo Ilmajoen toiminnassa toteutetaan nuorisolakia. Ohjaamon toiminta ja sen tavoitteet sisältyvät nuorisolakiin. Ohjaamo Ilmajoella asiakkaista tehdään kahdenlaisia tilastointeja, jotka ovat nuorisolain mukaisia

Nuorten jatko-ohjaus on nuorisolaissa tärkeä tekijä, kun nuorten seuranta toteutetaan.

Nuorten tieto- ja neuvontatyön Nutitilastot.fi-sovelluksella kerätään nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden asiointitilastot, esimerkiksi käynti- ja käyttöseurannat yhdenmukaisesti paikallisella sekä valtakunnan tasolla. Sovellus on käytännöllinen ja maksuton. Sovellus on kehitetty yhteistyössä nuorten tieto- ja neuvontatyön kansallisen palveluverkoston toimijoiden kanssa. Nuti-tilastoja ylläpitää ja kehittää Ohjaamojenkin tarpeiden mukaan Koordinaatti, valtakunnallinen nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus. (Koordinaatti, [viitattu 23.10.2018].)

3.3 TE-palvelut osana Ohjaamo-toimintaa

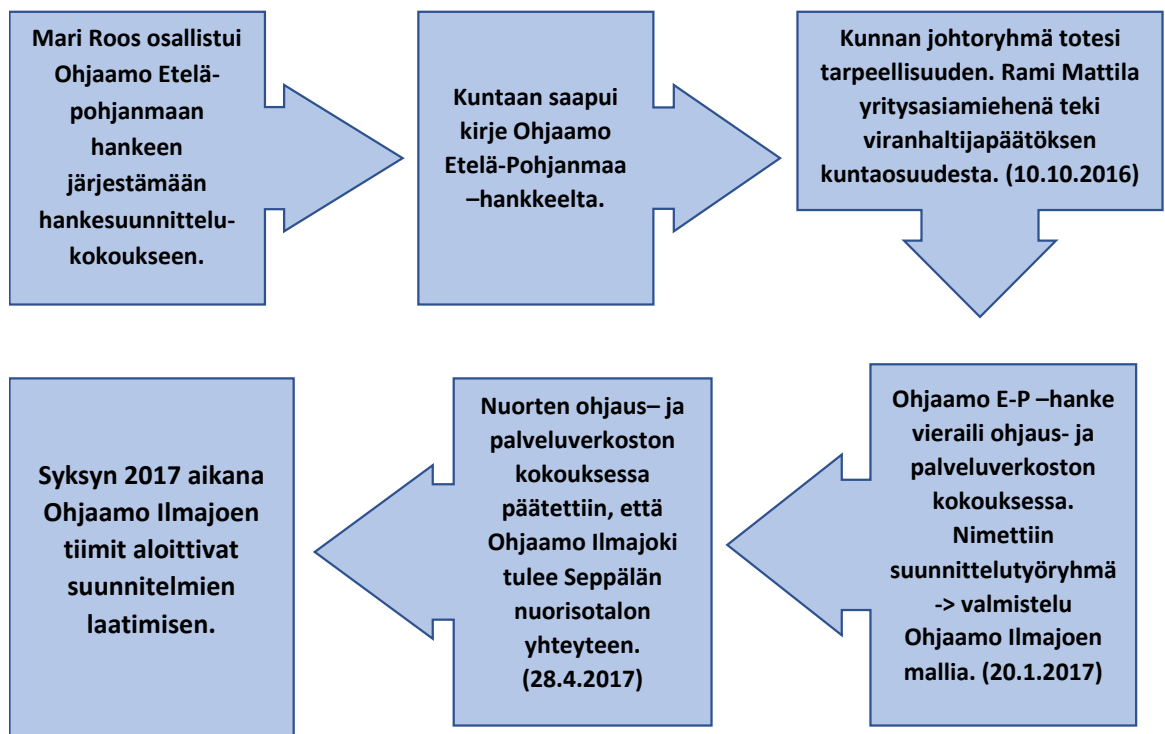
Ohjaamoon voi kävellä suoraan sisälle, eikä etukäteen tarvitse tietää, kuka on oikea ihminen hoitamaan nuoren asioita. Ohjaamoissa työskentelevät muun muassa ura-ohjaaja, palveluohjaajia sekä TE-toimiston virkailijoita. Nuoren asia voi koskea mitä tahansa esimerkiksi lomakkeen täyttämiseen tarvitsevaa apua, koulu- tai työpaikan etsintää, raha-asioiden hoitoa tai asunnon hakua. Ohjaamoon voi myös varata henkilökohtaisen ajan esimerkiksi TE-toimiston virkailijalle työnhaun uusimista varten. (TE-palvelut, [viitattu 30.10.2018].) Ilmajoella TE-toimiston palveluiden saaminen Ohjaamoon ja asiantuntijan hyödyntäminen oli mahdollista, kun valtiolta tuli rahoitus palkata työntekijä. Etelä-Pohjamaalle saatiin yksi TE-palveluiden työntekijä ja hänen toimenkuvaansa kuuluu myös maahanmuuttajien ja nuorten auttaminen. Hänen tehtävänä on myös laatia palvelusopimus, jota voi hyödyntää, kun työskennellään moniammatillisesti eri toimijoiden kanssa Ohjaamo Ilmajoella. Parhaillaan luonnostellaan yhdessä eri toimijoiden kanssa mallia, jolla verkostotyöstä saadaan tarpeeksi kattavaa ja toimivaa ja joka sopisi hyvin kaikille verkostossa työskenteleville. (Roos 2018a.) Georg Henrik Wrede toteaa, että Suomen hallituksen viime kaudella saatiin aikaan Ohjaamoiden rypäs: toiminta, jossa resursseja laitetaan siihen, että on yksi paikka, josta ohjataan ja sinne tuodaan hallintokuntien aikuiset. Yritetään saada nuori löytämään yksi paikka, eikä 15 eri paikkaa. Wreden mukaan huono puoli on se, ettei Ohjaamon ole auki kuin virastoaikana. (Juuti & Miikkulainen 2018.)

4 OHJAAMO ILMAJOKI

Tässä luvussa käydään läpi Ohjaamo Ilmajoen toiminnan alkuvaiheita. Kuvion 1. avulla pyrin havainnollistamaan toiminnan käynnistymisen. Kuvion 2. avulla havainnollistan eri tiimien työnkuvia, toimintatapoja ja jäseniä. Työtiimien jokaisella jäsenellä on vankka ammattiosaaminen. Jokaisen tiimin vastuuhenkilö kertoo tiimien päätavoitteesta, kuinka usein tiimit ovat tavanneet ja onko tavoitteet saavutettu.

4.1 Ohjaamo Ilmajoen aloitus

Ohjaamo Ilmajoki on aloittanut toimintansa syksyllä 2016. Kuvio 1 havainnollistaa, kuinka toiminta on käynnistynyt. Nuorisosihteeri Mari Roos sai kutsun Ohjaamo Etelä-Pohjanmaa -hankkeelta, Ohjaamoiden suunnittelukokoukseen. Kokoukseen oli kutsuttu Etelä-Pohjanmaan alueelta kaikkien kuntien edustus. Viranomaispäätös kunnassa tehtiin 10.10.2016. Ohjaamo Ilmajoen käynnistäminen aloitettiin ja työryhmän toiminta käynnistyi tammikuun lopussa vuonna 2017.

Kuvio 1. Ohjaamo Ilmajoen käynnistyminen.

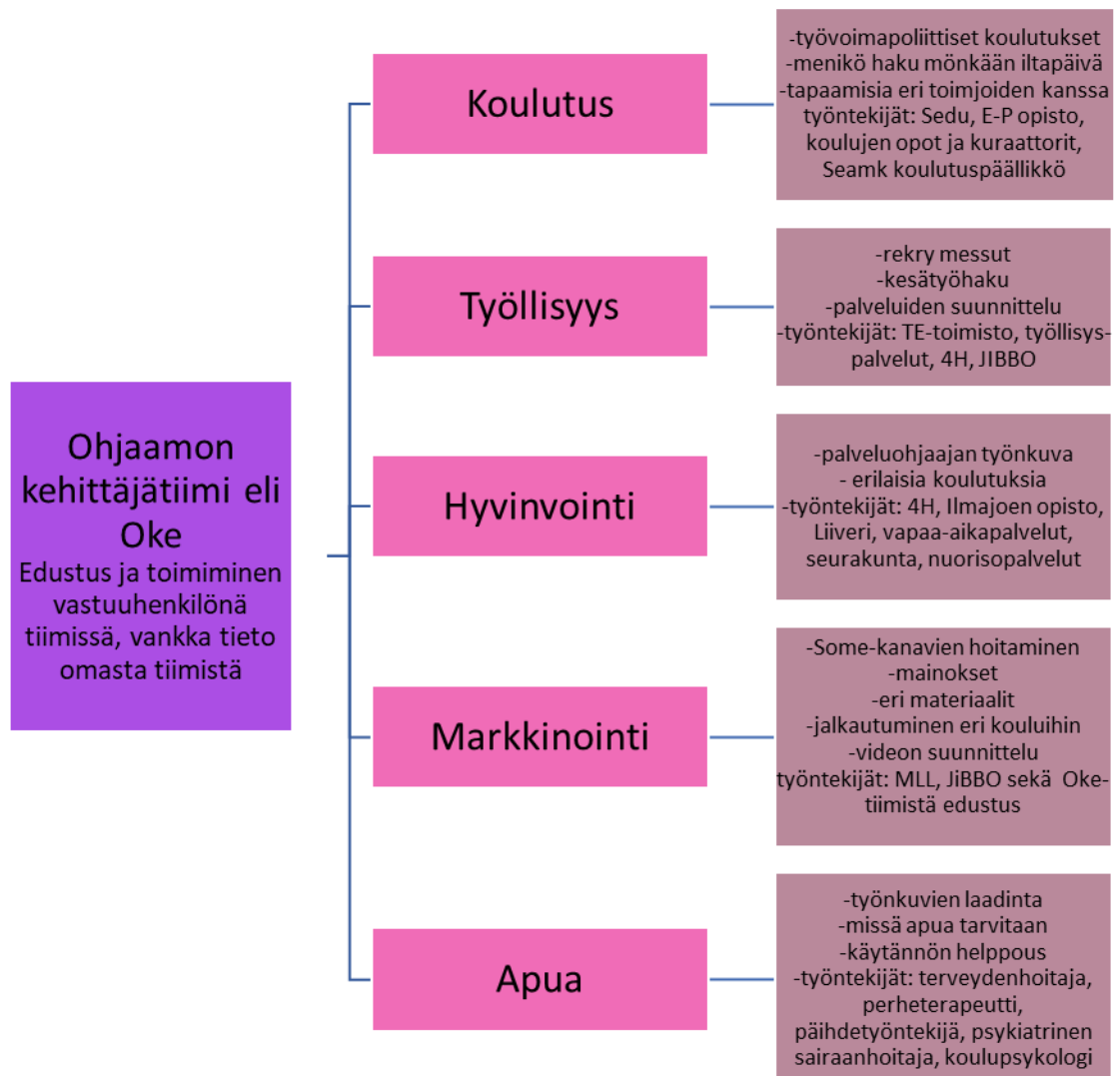
Roos (2018a) kertoo, että hänen ajatuksenaan oli luoda erilaisia työtiimejä, joissa vastuuhenkilöt ovat tietoisia omista vahvuusaloistaan. Tärkeimpänä asiana oli kaikkien yhteinen sitoutuminen palvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen. Kuvio 2 havainnollistaa eri tiimien työnkuvan sekä minkä alan asiantuntijoita kuhunkin tiimiin kuuluu. Työtiimejä on kuusi, ja kaikilla tiimeillä on vastuuhenkilöt, jotka kokoavat jäsenet ja vastaavat, että tiimit kehittyvät ja toimivat. Jokainen tiimi vastaa myös markkinoinnista. Ohjaamo Ilmajoella luodaan vuosikello, johon suunnitellaan vuosittaiset pop up -tapahtumat ja koulutukset. Vuosikelloa päivitetään säännöllisesti. Eri tiimit ovat tavanneet 2–4 kertaa vuodessa. Tammikuun 2018 aikana kaikki työtiimit kokoontuivat yhteen ja tapaamisen tarkoituksena oli suunnitella avajaisia, joiden ajankohta sijoittuisi helmikuulle.

Ohjaamo Ilmajoen toimitilat ovat Seppälän nuorisotalossa muiden yhteistyöverkosto toimijoiden kanssa, jotka ovat Etsivä nuorisotyö ja Starttipaja. Nuori saa tulevaisuudessa tarvitsemiansa palveluja matalan kynnyksen periaatteella yhdestä paikasta (Ajankohtaista, [viitattu 15.1.2018].)

4.2 Ohjaamon kehittäjätiimi

OKE-tiimi eli Ohjaamon kehittäjätiimi on ollut helppo perustaa, koska tiimin jäsenet työskentelevät samassa tilassa, nuorisotalo Seppälässä. OKE-tiimi on käynnistetty ensimmäisenä pohtimaan Ohjaamo Ilmajoen suunnittelua. Vastuuhenkilönä toimii nuorisosihteeri Mari Roos. Edustettuina ovat muun muassa nuorisopalvelut, etsivä nuorisotyö, Starttipaja sekä nuorisovaltuuston edustus. OKE-tiimin tapaamisia on ollut joitakin kertoja, noin kahden viikon välein. OKE-tiimin edustus on myös kaikissa eri tiimeissä, joten työntekijöiden monipuolinen ja laaja tietämys eri tiimien sisällöstä on kattavaa. OKE-tiimi on hyödyntänyt myös TESSU-valmennusta, jolla oli tarkoitus tukea Ohjaamon käynnistämistä (Roos 2018a). TESSU-projekti tarjosi räätälöityjä konsultointeja sekä valmennuksia Ohjaamon työntekijöille ja niiden avulla Ohjaamot saivat työvälineitä yhteisen työn kehittämiseen (Kohtaamo info, [viitattu 14.2.2018d]). TESSU-valmennuksia on järjestetty tiimin jäsenille kolme kertaa. Ensimmäinen tapaaminen oli 13.10.2016, seuraava 23.1. ja viimeinen 27.4.2018. Koh- taamosta vierailtiin Ilmajoen Ohjaamossa marraskuussa 2017. Syksyllä 2017 OKE-

tiimin jäsenet työstivät itse omasta ammatillisesta näkökulmastaan mahdollista Ohjaamon toimintaa. (Roos 2018a.)

Kuvio 2. Työtiimien toimenkuvat.

4.2.1 Koulutustiimi

Timin tavoitteena on saada nuoria koulutuksen pariin. Ohjaamo Ilmajoen kautta on saatu nuoria eteenpäin. Koulutustiimin tärkeä tehtävä on ollut koulutustarjonnan tuominen esiin nuorille, esimerkiksi tarjoamalla työvoimapolitiittisia koulutuksia. Koulutustiimin yhteistyöverkoston kuuluu muun muassa seuraavia toimijoita: Oppikorjaamo/Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Etelä-Pohjanmaan Opisto, Ilmajoen koulujen opinto-ohjaajat ja kuraattorit sekä TE-toimiston edustus. Koulutustiimi tapasi

vuoden 2017 aikana kolme eri kertaa. Keväällä ei tapaamisia ollut, mutta yhteyttä pidettiin koulutustiimin toimijoiden kesken sähköpostin välityksellä. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa on ollut toimivaa. Ilman ammatillista koulutusta oleville nuorille järjestettiin iltapäiviä Seppälän nuorisotalossa ja näin pyrittiin estämään syrjäytymistä. Koivusalon mukaan suunnitteilla on järjestää tapaamisia nuorten kanssa, kun tiedot jatko-opiskelupaikoista ovat tulleet. Näin saadaan heti puututtua nuoren tilanteeseen niin, ettei hän pääse syrjäytymään. Ammatinvalinnanohjaajan ajat ovat olleet hyvin varattuja, joten tarvetta Ohjaamon toiminnalle on. Haasteita on tuonut eri koulutusalojen puuttuminen paikallisten toimijoiden keskuudesta. (Koivusalo 2018.) Koulutustiimi järjesti Seppälän nuorisotalolla Menikö haku mönkään? -iltapäivän, jossa nuoret saivat neuvontaa ja ohjausta uraohjaajalta. OKE-tiimi sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulun koulutuspäällikkö ovat myös koulutustiimissä. Vastuuhenkilönä toimivat Etelä-Pohjanmaan opiston ja Oppikorjaamo/Seinäjoen koulutuskuntayhtymän työntekijät. (Roos 2018b.)

4.2.2 Työllisyystiimi

Työllisyystiimi kokoontui syksyn 2017 ja alkukevään 2018 aikana kolme kertaa. Rintalan (2018) mukaan keskustelua on käyty Ohjaamon avajaisista ja rekrymessuista sähköpostin välityksellä. Tiimi on ollut tiivis ja hyvin keskusteleva. Tiimissä on ollut mukana edustajat TE-toimistosta, Työllisyyspalveluista, Ilmajoen 4H:sta, JIBBOsta ja ELY-keskuksesta sekä Ohjaamon koordinaattori TE-toimistosta. Alkuvaiheessa tiimi keskittyi keskustelemaan perusasioista eli tiimiläisten ohjaamossa tarvitsemista resursseista, laitteista, tilastoinnista ja TESSU-valmennuksen tavoitteista, koska Ohjaamo oli vasta aloittamassa toimintaansa. Rintalan mukaan perustettiin myös erillinen kesätyörekry-suunnittelutiimi messuja varten. Tulevaisuudessa työllisyystiimi keskittyy Rintalan mukaan lähinnä siihen, millaisia palveluja ja tapahtumia työllisyyteen liittyvissä asioissa Ohjaamo tarjoaa. Työllisyystiimin vastuuhenkilönä toimii TE-toimiston virkailija. Mukana on ollut edustus myös OKE-tiimistä.

4.2.3 Hyvinvointitiimi

Ohjaamo Ilmajoen palveluohjaajan työnkuvauksen suunnittelu oli yksi hyvinvointitiimin tärkeistä tehtävistä. Tiimillä oli tavoitteena suunnitella pop up -toimintaa Ilmajolle sekä pyrkiä järjestämään nuorille ennaltaehkäisevää toimintaa, erilaisia kursseja, koulutuksia, valistustapahtumia sekä infopäiviä. Tiimillä on tavoitteena myös aktiivisuuden, osallisuuden, arjen hyvinvoinnin lisääminen. Hyvinvointitiimin tehtäviin on näiden pohjalta kuulunut ideointi ryhmien käynnistämiseksi. Ilmajoen Ohjaamon avajaisissa tiimillä on ollut suuri vastuu. Tiimi järjesti myös suositun hygienia-passikoulutuksen, johon osallistui 35 nuorta. Yhteistyötä on suunniteltu myös eri järjestöjen kanssa muun muassa sydänliiton kanssa. Tiimi oli järjestämässä nuorisolle kauneusiltaa Seppälän nuorisotalolla. Osallistujia oli mukavasti paikalla. Hyvinvointitiimissä on ollut henkilövaihdoksia ja osallistujat ovat vaihtuneet ajan saatossa. Vastuuhenkilönä hyvinvointitiimissä toimii Mannerheimin Lastensuojeluliiton työntekijä. Edustettuna tiimissä ovat myös: Ilmajoen Kisailijat, Ilmajoen Opisto, yrittäjä, Liiveri, vapaa-aikapalvelut sekä Ilmajoen seurakunta ja OKE-tiimin edustus. (Roos 2018b.)

4.2.4 Markkinointitiimi

Markkinointitiimi kokoontui viimeksi joulukuussa 2017. Markkinointitiimin rooli oli alkuvaiheessa tärkeä. Tiimi on vastannut sosiaalisen median markkinoinnista. Käytössä ovat sosiaalisen median kanavat ovat: Facebook, joka on avoinna kaikille, Instagram, jonne tulee muistutuksia eri tapahtumista ja WhatsApp, jonka kautta nuoret pitävät yhteyttä. Ilmajoen kaupungin omat sivut ovat myös yksi markkinointi-kanava. Kohtaamo.fi-sivuilta löytyvät kaikki valtakunnalliset Ohjaamot. Myös tietojen välittäminen on ollut markkinointitiimin tehtävä. Tiimi on hoitanut mainokset ja materiaalit, joita Ohjaamo Ilmajoella tarvitaan. Markkinoinnin käynnistäminen on ollut yksi tiimin tärkeistä tehtävistä. Etsivä nuorisotyö ja markkinointitiimi hoitavat tällä hetkellä Ohjaamon markkinointia. Jokainen Ohjaamossa toimiva tahon myös markkinoi Ohjaamoja. Markkinointitiimissä on toimijoita muun muassa Etsivästä nuorisotyöstä, Mannerheimin Lastensuojeluliitosta sekä JIBBOsta. Markkinointitiimissä on

myös OKE-tiimin edustus. Suunnitelmissa on markkinoida Ohjaamon toimintaa paikallisissa kouluissa, Etsivä nuorisotyön jalkautuessa niihin. Videon suunnittelu on myös ajatuksen tasolla hautumassa. (Roos 2018b.)

4.2.5 Apua-tiimi

Päätavoitteena apua-tiimissä on monialainen toimijuus siellä, missä nuoret ovat. Työntekijöiden työnkuvaan on perehdytty ja tiimissä ollaan pohdittu, millaisissa tilanteissa nuoret apua mahdollisesti tarvitsevat. Apua-tiimin tapaamisia on ollut keran kuukaudessa. Tiimissä on eniten perehdytty siihen, että käytäntö sujuisi hyvin nuoren tulesa Ohjaamoon. Tällä hetkellä pohdinnan alla on, miten saadaan 20–30-vuotiaat mukaan Ohjaamoon asiakkaiksi. Ohjaamosta muutamat nuoret ovat saaneet monipuolisesti apua tilanteeseensa, mutta kuitenkin vielä kokemuksia kerätään (Koivulahti 2018.) Tiimissä työskentelee muun muassa opiskelijaterveydenhoitaja, perheterapeutti, päihdetyöntekijä, koulupsykologi, Etelä-Pohjanmaan Opisto, Seinäjoen koulutuskuntayhtymän/Seinäjoen ammattikorkeakoulun terveydenhoitaja, työttömien terveydenhoitaja- sekä kouluterveydenhuoltoon kuuluvat edustajat. Vastuuhenkilöinä toimivat JIKkyn terveydenhoitaja ja perheterapeutti ja OKE-tiimin edustus on myös apua-tiimissä. (Roos 2018b.)

4.3 Ohjaamo Ilmajoen asiakaskäynnit

Syyskuun loppuun mennessä Ohjaamo Ilmajoella kävi nuoria asiakkaita kaikkiaan 1036. Keväällä suurimmat tapahtumat olivat avajaiset ja rekrymessut, joissa nuoria kävi kaikkiaan noin 500. Keväällä nuorten käyntejä Ohjaamo Ilmajoella oli 711 ja syksyllä syyskuun loppuun mennessä oli nuoria käynyt 250. Asiantuntijan käyntejä oli keväällä 53, jossa asiakkaana 25:ssä oli nainen ja 28:ssa mies. Syksyllä syyskuun loppuun mennessä asiantuntijakäyntejä oli 22, jossa asiakkaana 8:ssa oli nainen ja 14:ssa mies. Kaiken kaikkiaan yksittäisiä asiantuntija käyntejä oli 75. Sosiaalinen media on myös Ohjaamo Ilmajoella nuorten keskuudessa hyvin käytössä.

Facebookissa Ohjaamo Ilmajoella on tykkääjiä 199 ja Instagramissa Ohjaamo Ilmajokea seuraa 200 nuorta. Käynnit on tilastoitu Nuti-tilastot ohjelmalla, jota Ohjaamo Ilmajoki hyödyntää muiden Ohjaamoiden tavoin. (Mäkelä & Roos 2018.)

5 MONIAMMATILLINEN JA MONIALAINEN YHTEISTYÖ OSANA OHJAAMON TOIMINTAA

Ohjaamo Ilmajoen käynnistämisen seurauksena on moniammatillinen ja monialainen yhteistyö työyhteisössä noussut tärkeäksi osatekijäksi. Tässä alaluvussa käyn läpi teorioita, joita Ohjaamo Ilmajoen työntekijät ovat käsitelleet ja hyödyntäneet yhteistyön saavuttamiseksi.

Nuorten on ollut vaikea löytää oikeaa palvelua, ja kun palvelu on löytynyt, vastassa on ollut aina uusi virkailija tai asiantuntija (Hyväri, 2017, 32). Sitoutumista yhteiseen toimintaan vahvistaa se, että osapuolet kokevat hyötyvänsä saavutetuista tuloksista. Yhdessä toimiminen vahvistaa nuorten osallistumista sekä osallisuuden kultuuria. Hänen mukaansa yhdessä tekeminen on avoimuuden, vuorovaikutuksen, osallisuuden, jakamisen, kokeilemisen, arvioimisen, kehittämisen ja oppimisen toimintatapa. (Helminen, 2017, 27.)

Keskeiseksi kehittämishaasteeksi muutosprosessissa on ammattitaidon lisäksi tunnistettu hallinnan ja ryhmäkäyttämisen ilmiöiden tunnistamisen taidot (Payne 2000, Isoherranen 2008, 26 mukaan). Yhteistyö on koordinoitua toimimista yhdessä esimerkiksi työssä tai sosiaalisissa suhteissa yhteisten tavoitteiden eteen. Siinä toteutuu yhdessä toimimisen ilo ja sosiaaliset suhteet vahvistuvat (Argyle 1991, Isoherranen 2008, 27 mukaan). Pyrkimyksenä on toimia niin, että yhteinen tavoite tunnistetaan ja saavutetaan onnistuneesti ja tehokkaasti. Kuitenkaan ei toimita vain yhteisten tavoitteiden eteen sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus ovat keskeisessä osassa, kun työskennellään moniammatillisesti työyhteisössä. Asiakslähtöistä yhteistyötä, jossa on osallisena monia eri alan asiantuntijoita ja mahdollisesti eri organisaatioita, kutsutaan moniammatilliseksi yhteistyöksi. (Isoherranen 2008, 27–29.)

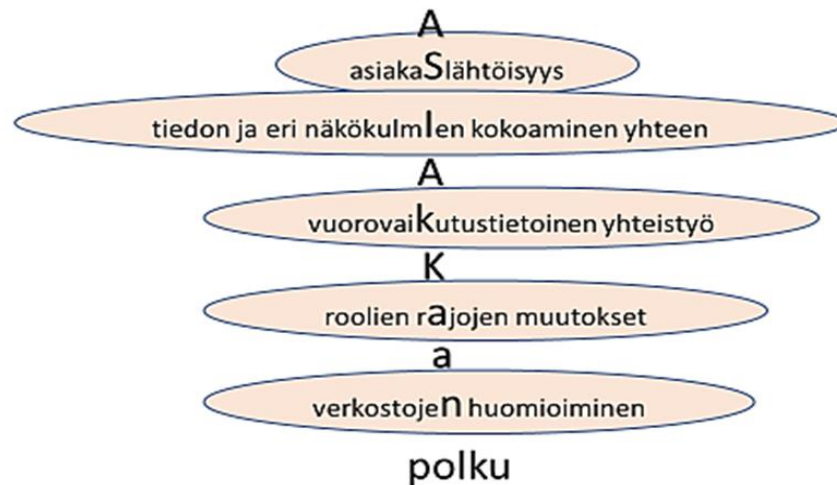
Uutta työskentelymallia luotaessa työskentelyn teoreettinen lähtökohta on systeminen ajattelu. Ihmisten, asiakkaiden persoonallisuus voidaan nähdä kokonaisjärjestelmänä, systeeminä, jonka perusteena ovat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset osajärjestelmät. Ihminen, asiakas, kuitenkin toimii vuorovaikutuksessa ympäristön, esimerkiksi perheen ja yhteiskunnan kanssa, ja ne vaikuttavat toisiinsa. Ihminen on

monimutkainen ja moni tasoinen dynaaminen systeemi, jota hyvin monen eri tieteenalan asiantuntijat tutkivat, määrittelevät ja hoitavat. (Isoherranen 2008, 29–30.)

Tärkeänä tekijänä on myös dialogi, eli tasavertainen vuorovaikutussuhde ja kommunikaatio. Siinä osapuolet eivät yksin pyri määrittelemään tutkittavaa ilmiötä vaan etsivät avoimessa keskustelussa yhteistä ymmärrystä kokonaisuudesta. Avoin dialogi eri asiantutkijoiden välillä on erityisen tarpeellista, muuten auttaminen voi jäädä pirstaleiseksi, ilman yhteistä ymmärrystä asiakkaasta. (Isoherranen 2008, 31.)

Yhtenä moniammatillisen yhteistyön määrittelynä toimii esimerkiksi se, että asiantuntijoilla on yhteinen työ tai tehtävä suoritettavanaan, ongelma ratkaistavanaan tai päätös tehtävänänsä, jotta he pääsisivät tavoitteeseensa. Eri yhteistyöverkoston jäsenet yhdistävät tietonsa ja osaamisensa. Näin mukaan tulee useita eri tiedon ja osaamisen näkökulmia, joita kokonaiskuvan rakentaminen asiakkaasta edellyttää. Keskiössä on asiakkaan kokonaisvaltainen huomioiminen sekä se, kuinka voidaan koota yhteen ja prosessoida kaikki tieto ja osaaminen mahdollisimman hyvin asiakkaan edun saavuttamiseksi. (Isoherranen 2008, 33.)

Moniammatillisessa yhteistyössä päämääränä on, että kaikki verkoston osallistujat voivat vaikuttaa keskusteluun, päätöksentekoon ja tuoda yhteistyöhän omat näkökantansa ja osaamisensa. Onnistuneeseen tiedon kokoamiseen oleellisesti vaikuttavat vuorovaikutustaidot. Muutokset voivat vaatia myös asiantuntijoiden roolien ja työnkuvien uudelleen määrittelyä. Kuvio 3 havainnollistaa niitä tekijöitä, joita moniammatillisen yhteistyön käsitteeseen sisältyy. (Isoherranen 2008, 34–35.)

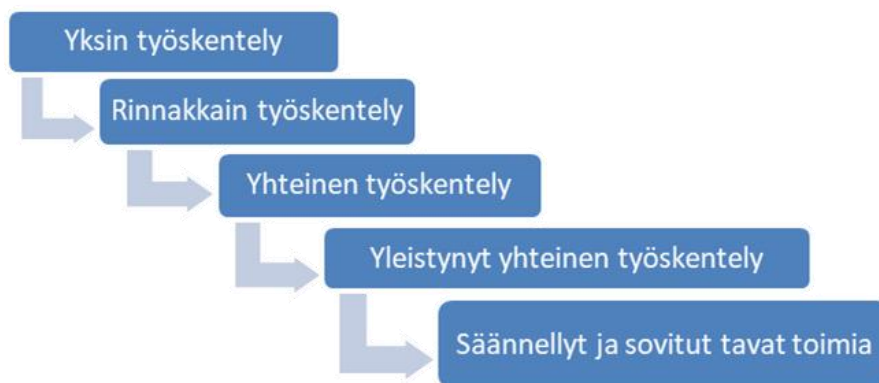
Kuvio 3. Moniammatillisen yhteistyön käytännön näkökulmia (soveltaen Isoherranen 2008, 35.)

Helmisen (2017, 27) mukaan yhdessä tekeminen edellyttää yhteisen ymmärryksen rakentamista verkoston sisällä. Jotta syntyy hyvä yhteisymmärrys kumppanusten välillä osallistuvat jakavat tietoja ja taitoja. Heillä pitäisi olla uteliaisuutta toistensa osaamista kohtaan. Heidän tulisikin nähdä toistensa vahvuudet mahdollistavana, merkityksellisenä asiana. Tähän vaikuttavat muun muassa jaettu yhteinen ymmärrys, yhteinen tekeminen, yhteiset tavoitteet ja päämäärät sekä niiden seuraaminen ja arvioiminen. Sitoutumista yhdessä työskentelyyn vahvistaa se, että yhteistyöverkoston jäsenet kokevat hyötyvänsä yhteisen työskentelyn tuloksista. Kun yhdessä tehdään ja toimitaan, merkitsee se osallistumisen ja osallisuuden kulttuurin vahvistumista.

Siurala (2011, 142–143) toteaaakin, että yhteisen työn onnistumiseksi täytyy muun muassa olla valmis kuuntelemaan toisia ja arvostamaan toisten toimintaa, olla vastaanottavainen uusille ajatuksille ja valmis muuttamaan omia näkökantojaan ja käsityksiään. Taustaoletusten, arvojen, osaamisen, vastuun, päätösvallan ja työn jakaminen ovat yhteistyön keskeisiä periaatteita. Oppimisprosessi sisältyy moniammatilliseen yhteistyöhön, jota täytyy ohjata ja johtaa. Johtamismalli, selkeät toimintaperiaatteet ja johdon sitoutuminen sekä yhteistyötä tukeva työkulttuuri ovat tärkeitä yhteistyön sitoutumisen elementtejä. Yhteistyöverkostojen ja työyhteisön saama tuki ja sen yhtenäisyys ovat yhteisen työn edellytyksiä, kuten myös yhteinen toiminta, aidot suhteet, avoin ja rehellinen kommunikaatio, luottamus ja pyrkimys

samoihin päämääriin. Moniammatillinen työ pyrkii kuitenkin uuden palvelun tuottamiseen, jolloin oppimisprosessi on kollektiivinen hyppy tuntemattomaan. Moniammatillisessa työympäristössä tarvitaankin kykyä vuorovaikutukselliseen työhön sekä epävarmuuden sietoa. Asiakkaiden oma sosiaalinen pääoma, heidän omat verkostonsa, jäävät viranomais- ja asiantuntijakeskeisessä toiminnassa helposti hyödynnettäväksi. (Weinstein ym. 2003; Leathard 2003; D’Amour ym. 2005; Barry 2005; Isoherranen 2005; Isoherranen ym. 2007; Pärnä 2007; Zwarenstein ym. 2009; WHO 2010; Siurala 2011, 142–144.)

Käyn monialaisen ohjauksen **kehitysvaiheita** läpi, kun tutkin Ohjaamoiden toimintaa. Kuviossa 4. havainnollistan miten eri kehitysvaiheet ohjaustyössä toimivat. Ohjaamoissa tehtävä monialaisen ohjaustyön tarkoituksena on tuoda uudenlaisia perspektiivejä ohjausalan toimintatapoihin. Pyrkimyksenä on luopua yksin tekemisen mallista ja siirtyä vuorovaikutukselliseen ja moniammatilliseen työskentelymuotoon. Jotta tämä toimintamalli saavutetaan, vaaditaan toiminnallisia muutoksia, jotka mahdollistavat jaetun johtajuuden ja monialaisen yhteistyön. Toiminnan täytyisi ylittää myös kolmannen sektorien toiminta alueelle. Kuvio 4 havainnollistaa monialaisen ohjaustyön eri tasoja ja vaiheita, joita voidaan käsitellä sekä yksilö- että yhteisönäkökulmasta (Helander ym. 2017, 110.)

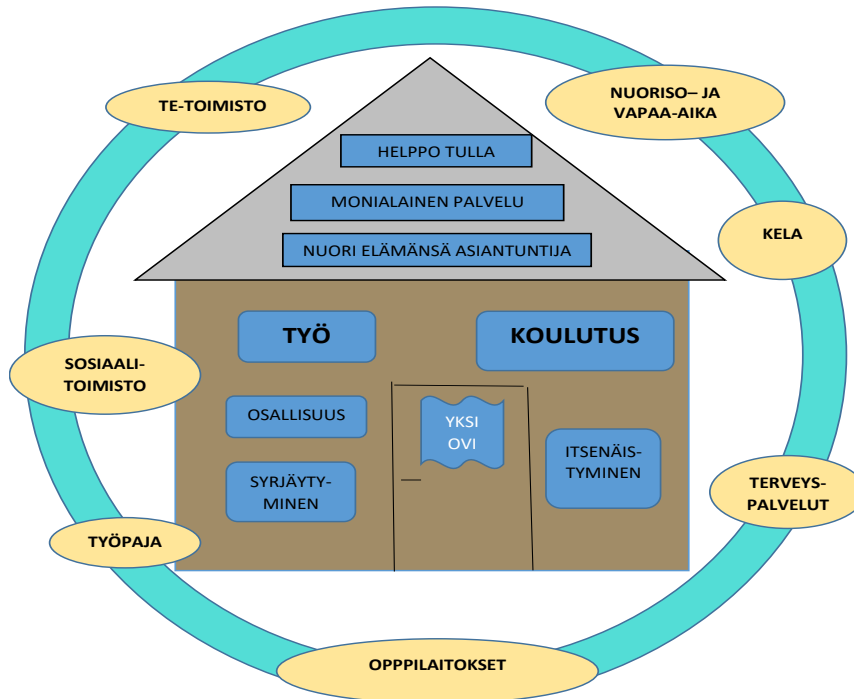
Kuvio 4. Monialaisen työskentelyn kehitysvaiheita Ohjaamoissa (soveltaen Helander ym. 2017, 110.)

Yksin työskentelyn vaihe on tavanomainen ohjaustyön muoto, jossa ohjaajalla on omat asiakkaat ja vastuu heidän ohjausprosessistaan. Toisena vaiheena on **rinnakkain työskentely**, jossa saman tai eri alojen asiantuntijat jakavat työskentelytilan ja

keskustelevat satunnaisesti asiakkaistaan. Kolmantena vaiheena on **yhteinen työskentely**, jossa työntekijöillä on yhteisiä asiakkaita ja he ovat sopineet työnkuvasta tai asiakkuuden delegoimisesta työntekijältä toiselle. Neljäntenä vaiheena on **yleistynyt yhteinen työskentely**, jossa työntekijöiden jaettu työskentely on muodostunut tavanomaiseksi ja luontevaksi tavaksi toimia ohjaustyössä. Asiakkuudet ovat yhteisiä ja ohjaustyötä tehdään verkostossa moniammatillisesti. Viimeisenä viidentenä vaiheena on **säännellyt ja sovitut tavat toimia**, jossa miten monialainen yhteistyö järjestelmällistä kaikessa toiminnassa. Työskentely pohjautuu sopimukseen ja monialaisen yhteistyön myötävaikuttamiseen ohjaustilanteissa. Asiakkaat ovat aktiivisesti toimijoina omissa tapahtumissaan. Monialaisen yhteistyön taidot opitaan parhaiten käytännössä eli tekemällä työtä. Ohjaamot ovat aitoja esimerkkejä monialaisesta yhteistyöstä, jossa kehitetään monialaista toimintamallia työn tekemisen ohella. (Troddin ja Chiversin 2011, 1–4; Helanderin ym. 2017, 111–112 mukaan.) Monialaisen yhteistyön on taitojen oppimisen, kehittämisen ja kehittymisen tapahtuma, joka esiintyy arjen yhteydessä, jossa on kyse taidoista ja työtavoista (Koskela 2013; Helander ym. 2017, 112 mukaan). Pyrkimyksenä on edistää monialaisen yhteistyön ja ohjauksen osaamista työyhteisöissä muun muassa koulutuksen avulla. Monialaisessa työssä asiakas nähdään tasavertaisena osallistujana, jolloin myös asiakkaan osallisuus on perusteltua. (Helander 2000, 21; 2011, 52–53, Helanderin ym. 2017, 112 mukaan.)

Apua tarvitsevien nuorten saattaminen erilaisten palvelujen piiriin on avain asemassa, kun Ohjaamon toiminnasta puhutaan. Kuviossa 5 Saarelaista, Minkkistä ja Mäensivua soveltaen (2017, 95) Ohjaamon talossa olen yhden luukun periaatteella luonut mallin, jota nuori pystyy hyödyntämään eri toimijoiden kanssa työskennellessään Ohjaamossa eri toimijat, voivat auttaa nuorta ja vahvistaa häntä. Ne perehtyvät nuoren tilaan, ohjaavat ja opastavat häntä esimerkiksi koulutukseen tai asunnon hakemisessa. Tarkoituksena on nuoren kuuleminen ja kuulluksi tuleminen sekä yhdessä asioista sopiminen hänen kanssaan. Kuviossa katossa ovat ne tärkeät asiat, joiden puitteissa Ohjaamo toimii: helppo tulla, yksi ovi avattavana ja sisällä kaikki tarvittavat palvelut, juuri nuorelle räätälöitynä, häntä kuunnellen. Tuetaan ja aktivoidaan nuorta ja hänen päätäntävaltaa, jolloin nuoren yksilöllinen osallisuus toteutuu. Taloa ympäröi moniammatillinen verkosto, joka sovitetaan nuorelle sopivaksi, nuorta kuunnellen. Yhteistyö-verkostoon voi kuulua monta eri toimijaa, siihen voi

tulla uusia toimijoita lisää ja osa yhteistyöverkoston toimijoista voi olla vain hetken nuoren apuna hänen kiinnittymisessään takasin yhteiskuntaan. Tilanne elää nuoren mukaan, kun hänelle ollaan löydetty kaikki ne verkostot, joista apua tarvitaan.

Kuvio 5. Ohjaamo Ilmajoki (soveltaen Saarelainen ym. 2017, 95.)

5.1 Kohtaamo

Kohtaamon keskeisenä tehtävänä on rakentaa ja levittää Ohjaamon toimintamallia sekä Ohjaamoiden neuvonta ja kouluttamien. Tavoitteena on tukea Ohjaamoiden tiedontuotantoa, viestintää ja markkinointia. Kohtaamo-hanke tekee tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen, työelämän ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Ohjaamoille järjestettäviä tapahtumia ovat olleet kaksi kertaa vuodessa pidetyt Ohjaamo-päivät, osallistujat ovat Ohjaamoiden verkostossa työskenteleviä henkilöitä. Kohtaamo-hanke on järjestänyt myös alueellisia tapahtumia, teemapäiviä sekä projektipäällikköpäiviä. Lisäksi Ohjaamoilla on ollut tapaamisia verkossa eri asiasisällöillä, ne ovat tiivistäneet yhteydenpitoa ja helpottaneet verkostoitumista muiden Ohjaamoiden kanssa. Verkostoitumisen apuna ovat käytössä lisäksi useat sosiaalisen median välineet, muun muassa Facebook, Instagram, Twitter ja YouTube (Kautto

ym. 2017, 18.) Kohtaamo kehittää valtakunnallista verkko-ohjauspalvelua ja sen alkuvaiheen pääpaino on ammatinvalinta- ja uraohjauksessa sekä koulutusneuvonnassa. Tavoitteena on, että ohjauksen verkkopalvelusta luodaan asiakkaan ja ohjaajien välinen vuorovaikutteinen työskentelyalusta. Se toimii käyttäjilleen mahdollisimman matalalla kynnyksellä, eli kysymyksiä voi esittää tai vastata tehtäviin nimettömänä. Osa verkkopalveluista on käytössä vain kirjautuneille käyttäjille ja ne mahdollistavat ohjausprosessin monipuolistamisen ja monialaisen ohjauksen. (Kohtaamo, [viitattu 26.10.2018b].)

5.2 TESSU-valmennus

TESSU-valmennuksen tarkoituksena on tukea Ohjaamojen kehittymistä. TESSU-projekti tarjoaa räätälöityjä konsultointeja ja valmennuksia, joilla vahvistetaan Ohjaamojen palvelukykyä, yhteistyöosaamista ja moniammatillisia toimintatapoja. Valmennukset on suunnattu Ohjaamojen henkilöstölle ja taustaorganisaatioiden johdolle. (Kohtaamo TESSU, [viitattu 26.10.2018c].) Ohjaamossa asiakkaat ja työskentely ovat kaikille tärkeitä. Ohjaamoiden innovatiivinen, avoimen toimintamallin työstäminen on jatkumo, joka tarvitsee keskustelua, aikaa sekä työskentelytapojen työstämistä. TESSU-valmennus voi toimia Ohjaamon auttajana ja näin edistää työyhteisöä kehitettävien tavoitteiden saavuttamiseksi. TESSU-valmennusprosessi aloitetaan tarvekartoitushaastattelulla, jossa tutustutaan Ohjaamon toimintaan ja selvitetään monialaisen yhteistyön tuen tarpeita. (Kohtaamo.info, [viitattu 23.5.2018e]). TESSU-valmennusprosessi on käynnissä Ilmajoen ohjaamossa. TESSU-valmentajina toimivat Päivi Pukkila HAMKin ammatillisesta opettajakorkeakoulusta ja Mervi Pasanen JAMKin ammatillisesta opettajakorkeakoulusta. TESSU-valmennuksessa vahvistetaan ryhmäytymistä ja Ohjaamo saa työvälineitä yhdessä tekemiseen ja yhteisen työn kehittämiseen.

6 NUORTEN INTEGROITUMINEN YHTEISKUNTAAN

Tässä pääluvussa perehdyn nuorten yhteiskuntaan integroitumisesta. Mitkä eri tekijät voivat vaikuttaa siihen, miten nuoret pääsevät yhteiskunnan tasavertaisiksi toimijoiksi. Ensimmäisessä alaluvussa perehdyn hyvinvointiin ja elämänlaatuun nuoren elämässä. Osallisuuden vastakohtana pidetään syrjäytymistä. Osallisuus antaa nuorelle mahdollisuuden omien valintojen tekemiseen, epäkohtien huomioimiseen sekä epäkotien muuttamiseen Arki, arvot ja etiikka -oppaan mukaan (Talentia 2018, 16). Toisessa alaluvussa perehdyn osallisuuteen ja siihen, kuinka nuori voi itse vaikuttaa osallisuuteensa, sekä käyn läpi osallisuutta myös Ohjaamon näkökulmasta. Viimeisessä alaluvussa perehdyn syrjäytymiseen sekä siihen, kuinka jokaisen tulisi pyrkiä ehkäisemään syrjäytymistä ja edistämään osallisuutta.

6.1 Hyvinvointi ja elämänlaatu nuoren elämänvaiheissa

Allardt (1975, 9) jakaa hyvinvoinnin käsitteet kolmeen eri pääryhmään. **Having** joka perustuu elintasolle, **Loving** johon sisältyy yhteisyyssuhteet, **Being** jonka hän toteaa olevan vieraantumisen vastakohta, johon sisältyy itsensä toteuttamisen käsite. Hän pohtiikin, että voidaanko nojautua ihmisten ilmaisemiin asenteisiin ja subjektiivisiin käsityksiin vai onko olemassa ”objektiivisempia hyvien ja huonojen olosuhteiden kriteereitä. Allardtin (1975, 18) mukaan elämänlaatu on termi, jota on ryhdytty käyttämään, kun on haluttu tähdentää, että hyvinvointiin sisältyy muutakin kuin aineellista hyvää. Hänen mukaan hyvinvoinnin arvoja ovat **Elintaso** eli omistaminen, johon sisältyvät muun muassa tulot, asumistaso, työllisyys, koulutus ja terveys. **Yhteisyyssuhteet** eli sosiaaliset suhteet, joita ovat ihmissuhteet ja ystävyyssuhteet. **Itsensä toteuttamisen** muotoja ovat arvonanto (status), korvaamattomuus, poliittiset resurssit, vapaa-ajan mielenkiintoinen toiminta ja tekeminen (Allardt 1975, 50).

Viilo (2017, 36) toteaa, että hyvinvointia heikentävät nuoren heikko toimintakyky, puutteet sosiaalisissa verkostoissa, turvattomuuden tunne ja pienet taloudelliset resurssit. Puutteet sosiaalisissa verkostoissa voivat vaikuttaa nuorten yksinäisyyteen tai siihen, että nuori ajautuu ei-toivotuille teille. Hyvinvointia suojaavia tekijöitä on useita, ja ne myös limittyvät toisiinsa. Nuoren toimintakyky voi edistää sosiaalista

elämäntapaa sekä ystävien löytämistä, jolloin hänen sosiaalinen verkostonsa laajenee ja nuoren mahdollisuus saada tukea paranee.

Hyvinvoinnin ja terveyden peruspilari nuorilla on hyvä arki. Riittävä uni, tasapainoinen ruokavalio, hyvät ihmissuhteet ja mielekäs tekeminen ovat osa nuorten hyvää arkea. Nuorten kasvuun ja kehitykseen kuuluvat myös mielialanvaihtelut, jotka saattavat yllättää nuoren. Jos nuoren on vaikea puhua omista asioista lähipiirilleen, voi nuori keskustella esimerkiksi nuoriso-ohjaajan tai kouluterveydenhoitajan kanssa tai Ohjaamon palveluohjaajan kanssa. He opastavat tarvittaessa eteenpäin. (Nuortenelämä, hyvinvointi ja terveys, [viitattu 2.11.2018].)

Hyvinvoinnin edistäminen ja sote-tehtävien siirtyminen maakunnille, onkin herättänyt keskustelua kuntien roolista hyvinvoinnin tehtäväkentällä. Hyvinvointitietoa pyritään hyödyntämään toiminnan ja palvelujen kehittämisessä sekä eriarvoisuuden vähentämisessä. Nuorilla näkyy vahvasti yksinäisyyden kokemus, joka linkittyy lukuihin muihin hyvinvoinnin osa-alueisiin. Yksinäiset nuoret ovat huomattavasti muita harvemmin tyytyväisiä omaan elämäänsä. Yksinäisyydellä on vaikutuksia nuoren elintapoihin ja opiskeluiden suorittamisessa, joka lisää myös ahdistuneisuusoireilua. Harrastamisella on vaikutuksia siihen, kuinka tyytyväisiä ja miten kokivat oman elämänsä ja sen hallitsevuuden. (Karisto 24.9.2018.)

THL:n toteuttaman kouluterveyskyselyn tuloksissa (2017) Ilmajoen kunnan alueella esille nousi yksinäisten nuorten määrä. Kyselyyn vastasi 141 nuorta. Nuoria, joilla ei ollut yhtään ystävää oli ammattioppilaitoksessa 4, 4 %, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla 6, 3 % ja perusopetuksen 8. ja 9. luokalla 9, 2 %. Suurimmalla osalla nuorista yksinäisyyden tunne on lyhytaikaista ja paras kaveri löytyy sekä tunne ryhmään kuulumisesta palautuu. Nuoret kuitenkin kokivat, että heidän elämällään on päämäärä ja tarkoitus. Pitkäaikainen yksinäisyys heikentää lasten ja nuoren elämänlaatua ja hyvinvointia, ja se on riskitekijä psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle. Jos yksinäisyys jatkuu pitkään, voi nuori ottaa itselleen negatiivisen roolin, eikä enää usko, että saa kavereita myöhemminkään opiskelu- tai työelämässä. He ovat selvästi keskimääräistä tyytymättömämpiä ihmissuhteisiinsa ja elämäänsä kaiken kaikkiaan. Joka kymmenes koululainen tai nuori kokee olevansa yksinäinen vuodesta toiseen. Yksinäisyyden kytkös masennukseen ja syrjäytymiseen on kiistaton. Ope-

tusministeriössä on arvioitu, että nuorena syrjäytynyt henkilö aiheuttaa yhteiskunnalle elämänsä aikana 1,2 miljoonan euron kustannukset. (Kouluterveyskysely, 6.3.2018.) Koulukyselystä selvisi, että Ilmajokiset nuoret tuntevat, että elämällä on päämäärä ja tarkoitus. Näin tunsivat 72,6 % lukiolaisista ja ammattikoululaisista 80,5 % (Koulukysely, 17.5.2018). Kyselyn tuloksien mukaan nuoret tietävät, mitä elämältään odottavat. Ilmajoen kunnassa nuoret ovat suoriutuneet hyvin opiskeluissa, sillä tutkintoja suorittaneiden osuus suhteessa 15 vuotta täyttäneisiin oli Ilmajoella 71,8 % (Etelä-Pohjanmaan liitto 1.11.2018).

6.2 Nuorten osallisuus

Uuden Nuorisolakikirjan (2017) mukaan nuorisolain tavoite on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Laki on astunut voimaan 1.1.2017. Nuorten osallisuuden lisääminen on nostettu esille myös eri lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmissa sekä erilaisissa hankkeissa.

Matthies (2008, 68–79) toteaa, että osallistava ajattelumalli perustuu käyttäjälähtöisiin ja yhteisöllisiin palvelutuottajamalleihin. Kysymys on nuoren henkilökohtaisesta osallistumisesta alkaen palvelutarpeen määrittelystä, suunnittelusta ja toteutuksesta jatkuen aina valvomiseen asti. Nuorten toimintaan osallistumisella on positiivinen merkitys palvelujen ja toiminnan laadulle, koska tällöin nuori vastaa paremmin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin tarpeisiin. Nuorten osallistavan mallin lähtökohtana on paikallisuus ja monimuotoisuus. Nuoret eivät ole irrallisia yksilöitä vaan kuuluvat osaksi sosiaalisia verkostoja. Tällaiset palvelut voivat tukea ja integroida erilaisia toimintamalleja, ja ne voivat toimia kansalaisten motivaationa ja toiminnan syntymisen käynnistämiseksi. Jos toiminta ei ole jatkuvaa ja pitkäkestoista, tilapäisyys ja katkonaisuus voivat tulla jopa hallitseviksi ja hyväksytyiksi malleiksi myös nuorten muilla elämänalueilla, kuten työllistymisessä, ihmissuhteissa, opiskeluissa ja taloudessa. Tällä on puolestaan suuret vaikutukset nuorten yhteiskunnasta marginalisointiin sekä heidän oman elämänsä hallintaan. Jotta toiminta olisi aitoa, siitä on tunnistettava vastavuoroinen riippuvuus, toimijoiden on oltava tietoisia siitä, että palvelujen tuottajat ja nuoret tarvitsevat toisiaan. Toiminnan aikana, alusta alkaen on

varjeltava tasavertaisen yhteistoiminnan periaatetta, vastuusta ja toimijan roolista huolimatta. Tärkeää on luoda luottamuksellinen suhde nuoren kanssa sekä kiinnostua aidosti heidän maailmastaan.

Nieminen (2017, 42) toteaa, että valtakunnallisesti Ohjaamojen päämäärä on nuorten osallisuuden tukeminen. Osallisuus on moniulotteinen käsite, hän toteaa ja ymmärtää sosiaalisena osallisuutena. Sosiaalinen osallisuus voidaan nähdä nuoren pääsynä erilaiseen toimintaan ja vaikuttamiseen, esimerkiksi sosiaalisiin verkostoihin, työmarkkinoille ja palveluihin. Ohjaamoilla nähdään olevan merkittävä rooli nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä ja vähentämisessä.

Niemisen (2017, 42–43) mukaan auttaessaan nuoria löytämään työtä, koulutusta ja toimintamahdollisuuksia Ohjaamot edistävät sosiaalista osallisuutta. Palveluiden saatavuus on yksi sosiaalisen osallisuuden ulottuvuuksista ja Ohjaamoiden avaintekijöistä. Ohjaamot edistävät nuorten pääsyä palveluihin tuomalla palveluita lähemmäksi ja madaltamalla niihin hakeutumisen kynnyksiä. Matalan kynnyksen palveluiden piiriin pyritään saamaan sellaisia nuoria henkilöitä, joilla on palvelutarpeita, mutta jotka jäävät ilman palveluita. Osallisuuden näkökulmasta on kuitenkin huomattava, että saavutettavuus riippuu palvelun sisällöstä, tavoitteesta ja käyttäjäkunnasta. On myös huomioitava, että kynnys, joka on yhdelle matala, voi olla toiselle korkea. Monialaisen palvelumallin kehittämiseksi tehdään Ohjaamoissa koko ajan työtä, jotta se vastaisi paremmin nuorten erilaisiin tarpeisiin. Ohjaamot edistävät nuorten sosiaalista osallisuutta, mutta tavoitteena on myös nuorten osallisuus asiakkaina, palvelujen käyttäjinä, oman polkunsa suunnittelijoina sekä Ohjaamon toiminnan suunnittelijoina, kehittäjinä ja arvioijoina. Tällaista osallisuutta kutsua asiakasosallisuudeksi.

Asiakasosallisuus perustuu asiakaslähtöisyyteen, jonka mukaan jokainen nuori kohdataan ihmisarvoisena hyvinvointitilasta huolimatta. Asiakas-termin muuttaminen nuori-termiin saa näkökulmasta toimivan nuorten kohdalla. Nuorilähtöisyyden voi tiivistää neljään keskeiseen ulottuvuuteen: 1) nuorilähtöisyys on arvoperusta, joka perustuu ihmisarvoisuudelle, 2) nuorilähtöisessä toiminnassa toiminta organisoidaan nuoren tarpeista käsin, mikä edellyttää organisoijalta asiakasymmärrystä nuoren tarpeista ja ympäristöstä, jossa nuori elää ja toimii, 3) nuori toimii osallistuvana aktiivisena toimijana, ei passiivisena palveluiden kohteena ja 4) nuori toimii

työntekijän kanssa yhdenvertaisena toimijana sekä tasavertaisena kumppanina ja nuorella on oman elämänsä asiantuntemus. (Virtanen ym. 2011.)

6.3 Nuorten syrjäytyminen

Syrjäytyminen on sivuun joutumista sosiaalisista suhteista, vaikuttamisesta, vallan käytöstä ja mahdollisuudesta osallistua työhön, kulutukseen ja yhteisölliseen toimintaan. Syrjäytymiskäsitettä arkipuheissa käytetään, kun ilmaistaan yhteiskunnallisia ongelmia ja epäoikeudenmukaisuutta (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 11–12). Suomessa lähes yhdeksän kymmenestä (88 %) arvioi eriarvoisuuden lisääntyneen koko maassa ja vain kaksi prosenttia uskoo eriarvoisuuden vähentyneen (Näätänen, Londén & Peltosalmi 2017, 33). Syrjäytymisessä tunnistetaan riski- ja vaaratilanteita, esimerkiksi nuoren jääminen ilman koulutusta tai työtä altistaa nuoren joutumisen heikkoon asemaan. Tapahtumien ajatellaan tuottavan syrjäytymisen tilan ja syrjäytymisen aseman. Kuitenkin halutaan tietää, ketkä ovat syrjäytyneitä, etsitään ja tunnistetaan niitä ihmisiä, jotka ovat kuvatus prosessin loppupäässä, eli ovat joutuneet, siirretty tai ajautuneet syrjäytyneiksi. (Juhila 2006, 55–57.) Raunion (2006, 9–11) mukaan syrjäytyminen voidaan määritellä yhteiskuntaa yhdistävien yksilöiden ja siteiden heikkoudeksi. Ennen kaikkea työstä syrjäytyminen heikentää yksilön siteitä sopeutua yhteiskuntaan.

Sote- uudistus on tulossa valtakunnallisesti, ja maakuntiin rakennetaan asiakasläh- töisiä palveluja ja palvelukokonaisuuksia, jotta syrjäytymiskehitys voidaan pysäyttää ajoissa (Näätänen ym. 2017, 131). Georg Henrik Wreden mukaan yksi THL:n tutki- muksen johtopäätelmistä on, että kaikki nuorisopalvelut tulisi olla samassa paikassa niin, että yhdellä henkilöllä olisi kokonaisvastuu nuoresta. Nuoret käyttävät monia eri palveluita useissa eri paikoissa muun muassa Kansaneläkelaitoksessa, työvoi- matoimistossa ja sosiaalitoimistossa. (Mattsson 2015.) Tutkija, Brian A. Primack to- teaa, että nuorilla, jotka käyttivät sosiaalista mediaa yli 58 kertaa viikossa, oli jopa kolminkertainen mahdollisuus syrjäytyä verrattuna niihin nuoriin, jotka käyttivät so- siaalista mediaa alle 9 kertaa viikossa. On mahdollista, että nuoret, jotka tuntevat syrjäytyneensä, hakeutuvat sosiaaliseen mediaan. Toisaalta nuorten suuri sosiaali- sen median käyttö saa heidät tuntemaan eristyneisyyttä reaali maailmasta. Tämä on

tärkeää tutkia, sillä mielenterveysongelmat ja syrjäytyneisyys ovat erittäin yleisiä nuorten aikuisten keskuudessa. (Lloyd, [viitattu 17.3.2018].)

Marsh (2017) kirjoittaa, että useat nuoret ovat syrjäytyneet saatavilla olevien palveluiden tavoittamattomissa, joten nuorten syrjäytyneiden ja mielenterveysongelmaisten määrää on todellisuudessa vaikea laskea. Nuoret eivät itse mielellään hakeudu palveluiden piiriin leimautumisen vuoksi. Hänen mukaansa suurin syy nuorten yksinäisyyteen ovat vanhemmat, jotka eivät ole kiinnostuneita lapsistaan. Vanhemmat ajattelevat, etteivät anna nuorille tarpeeksi tilaa, mutta liian tilan antaminen voi etäännyttää vanhemman nuoresta. Nuoret kuitenkin haluaisivat pystyä puhua vanhemmilleen ja saada heiltä opastusta. Aina kun puhutaan nuorten mielenterveysongelmista, tuodaan esille sosiaalinen media: on helppoa syyttää sosiaalista mediaa, koska silloin ongelmat eivät ole kenenkään syytä. Nuoret tarvitsevat omaa aikaa, myös sosiaalisessa mediassa, mutta vanhemmilta odotetaan tukea ja turvaa. (Marsh, [viitattu 17.3.2018].)

Nykypäivänä nuori ei pärjää ilman sosiaalista mediaa, ja sosiaalisesta mediasta on tullut yksi työväline muiden työvälineiden joukossa. Kotona tehtävä etätöy varmaan lisää myös sosiaalisen median käyttöä. Some ja nuoret-tutkimuksen (2016) mukaan tutkimukseen osallistuneista 18–19-vuotiaista nuorista 60 % käytti Internetiä yli 20 tuntia viikossa. Tutkimuksessa oli vastaajia yhteensä 5520, eri puolilta Suomea. Tutkimuksessa tuli esille, että mitä vanhempiin ikäryhmiin mennään, yhä useampi nuori viettää Internetissä yli 20 tuntia viikossa: 23–29-vuotiaiden nuorten osuus on jo 57 %. Iältään 23–29-vuotiaista jopa 17 % viettää Internetissä yli 51 tuntia viikon aikana. Tutkimuksen arvion mukaan toisen asteen koulutuksen jälkeen nuorille jää enemmän vapaa-aikaa käytettäväksi. Jatkokoulutus tai työpaikka voi vähentää kavereiden kanssa vietettyä aikaa, jota korvataan sosiaalisen median käytöllä. Tutkimuksen mukaan sosiaalisen median käyttö täydentää ja syventää reaalielämän sosiaalisia suhteita. Miehistä 92 % käyttää some-palveluita älypuhelimella, ja naisista jopa 97 % käyttää älypuhelinia. (Some ja nuoret 2016.)

Sosiaalisella medialla on positiivisia puolia, hyötyjä ja mahdollisuuksia. Se tarjoaa mahdollisuuksia uusien sosiaalisten suhteiden, kaverisuhteiden, solmimiseen. Sosiaalinen media vahvistaa olemassa olevia sosiaalisia suhteita, kaveri- ja sukulaisuhteita. Välimatkoista riippumatta se tarjoaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen

niiden yhteisöiden kanssa, joista nuori voi saada tukea ja kannustusta. Tämä on tärkeää etenkin niille nuorille, jotka voivat muutoin tuntea itsensä ulkopuolisiksi. Sosiaalinen media tarjoaa mahdollisuuden hankkia tietoa ja saada toisenlaisia näkemyksiä. (Lapsi sosiaalisessa mediassa 2018.) Ylönen (2018, 126) toteaaakin, että asiakastyössä tulisi voida hyödyntää virtuaalista vuorovaikutusta osana auttamistyötä. Virtuaalisen ja kasvokkaisen kohtaamisen erot eivät ole niin suuria kuin on luultu ja toimiminen vaatii rohkeita kokeiluja. Toiminnassa korostuu asiakasta voimaannuttava, muutokseen herättelevä työote. Tavoitteena on luottamuksellisen suhteen luominen ja ratkaisuvaihtoehtojen etsiminen yhdessä asiakkaan kanssa, mitä virtuaalinen kohtaaminen voi vauhdittaa tulevaisuudessa.

Opiskeluiden keskeyttämisellä on syrjäytymiseen vaikuttavia tekijöitä. Nuori, joka putoaa hänen ympärillään olevasta verkostosta, on suuressa vaarassa syrjäytyä ja jäädä saavutettavuuden ulkopuolelle. Aaltonen, Berg ja Ikäheimo (2015, 40) toteavat, että syrjäytyneet nuoret eivät kenties saa tarvitsemiaan palveluita, mikä voi johtaa heidän terveydentilansa heikentymiseen. Syrjäytyneisyys voi aiheuttaa terveysongelmia esimerkiksi mielenterveysongelmia, jotka voivat johtaa syrjäytymiseen. Pekkarinen ja Myllyniemi (2017, 45–48) toteavatkin, että opiskeluiden keskeyttämisen syy vaikuttaa usein olevan yksittäinen, ei epämääräinen kasautuvien ongelmien vyyhti. Keskeyttämisen voivat aiheuttaa muun muassa heikko opintomenestys, motivaatio, terveys sekä tuen puutteeseen liittyvät syyt. He toteavatkin, että nuori, joka on joskus opiskellut jotain tutkintoa varten, osoittaa aktiivisuutta vaikkei opiskelu jostain syystä tutkintoon asti yltänytkään. Nuorten opintojen haasteissa edistämiseen sijoitetun rahan voi ajatella investointina, sillä koulutus on paras lääke syrjäytymiseen.

Piiraisen (2010, 304) mukaan syrjäytymisen ulottuvuudet ovat usein hyvinvoinnin vajeita, minkä vuoksi on puhuttu myös asiakastason hyvinvointivaikutuksista. Hän toteaa että, syrjäytymistä ehkäisevän toiminnan ansio on, että myönteisiä muutoksia asiakastasolla saadaan aikaan, vaikka siirtymät eivät, etenkin vaikeimpien asiakasryhmien osalta, ole useinkaan suuria.

Jokainen nuori syrjäytyy joskus jostakin massasta. Tilastoissa voidaan laskea syrjäytymiseksi esimerkiksi se, että nuori putoaa hetkeksi koulun kirjoilta tai on lukion ja armeijan välisen ajan tekemättä mitään tai lukee pääsykokeisiin, tällöin nuori ei

ole saatavilla. Olisi hyvä pohtia myös nuoren näkökulmasta, kuinka syrjäytymistä tilastoidaan ja onko nuori itse edes tietoinen syrjäytymisestään.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksessani yhteistyötahona oli Ohjaamo Ilmajoki. Otin yhteyttä Ilmajoen kunnan, nuoriso- ja vapaa-aikatoimen nuorisosihteerin Mari Roosiin ja keskustelimme opinnäytetyöstä ja siihen liittyen haastatteluiden toteuttamisesta Ohjaamo Ilmajolla. Tässä luvussa tuon esille eri tutkimusmenetelmiä, joita opinnäytetyön tekovaiheessa pohdin, ja mihin tutkimusmenetelmään päädyin.

7.1 Tutkimusmenetelmät

Valitsin tutkimusmenetelmäksi laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen, koska laadullisella tutkimuksella oli mahdollista saada haastateltavilta nuorilta enemmän tietoa tutkimustuloksiini. Määrällistä tutkimusta olisi ollut haastava toteuttaa Ohjaamo Ilmajoen nuorille asiakkaille, koska kokemukset toiminnasta ja sen tuomasta merkityksestä eivät olisi tulleet konkreettisesti esille. Määrälliseen tutkimukseen olisi vaadittu nuorilta, joka käynnin yhteydessä tutkimukseen osallistuminen, jotta määrä olisi ollut tarpeeksi laaja, näin ollen se olisi mahdotonta toteuttaa. Kanasen (2017, 35–36) mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Tutkimuksessa pyritään syvälliseen ymmärtämiseen, sillä laadullinen tutkimus tutkii yksittäistä tapausta. Laadullisessa tutkimuksessa ei voida etukäteen määritellä, kuinka paljon aineistoa kerätään eikä tutkimustulosta voida yleistää, se pätee vain tutkimuskohteen osalta. Tiedon keruusta ja analysoinnista vastaa itse tutkija, jonka kautta reaali maailma suodattuu tutkimustulokseksi. Laadullisen tutkimukseen liittyy suora yhteys tutkittavan ja tutkijan välillä, ja tutkimus tehdään aidossa ympäristössä. Laadullinen tutkimus on usein kuvaileva, ja tutkija on kiinnostunut prosesseista, sen tuomasta merkityksestä ja ilmiön ymmärtämisestä sanojen, tekstien ja kuvien avulla. Laadullisessa tutkimuksessa edetään havainnoista tuloksiin. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään löytämään ja paljastamaan tosiasioita, ei niinkään todentamaan olemassa olevia väittämiä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161).

Aineiston hankittavaksi päädyin valitsemaan teemahaastattelun, koska sen avulla nuorten kokemukset ja erilaiset mielipiteet pääsevät hyvin esille. Haastateltavien

kanssa sosiaalinen kanssakäyminen oli tärkeä tekijä, jotta haastattelut onnistuivat. Osallistujat haastateltiin heille tutussa ympäristössä, jossa Ohjaamo Ilmajoki toimii. Kuten Hirsjärvi ja Hurme (2008, 23, 48) toteavat, tutkija ja haastateltavat ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Teemahaastattelulle on kaikkien oleellisinta se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa.

Teemahaastattelurunkoon (LIITE 1) oli kerätty tärkeitä kokonaisuuksia, nuorten osallistumisesta Ohjaamo Ilmajoen toimintaan. Ensimmäisenä pääteemana oli kokemuksia toiminnasta, johon sisältyy asiakasprosessi ja sosiaalinen kanssakäyminen. Tutkijana halusin selvittää, miten nuoret ovat saaneet tietoa Ohjaamosta ja miten nuoret ovat löytäneet Ohjaamo Ilmajoen. Toisena pääteemana oli toiminnan merkitys, jossa pyrin selvittämään, saivatko nuoret Ohjaamo-käynnillä tarvitsemansa avun sekä selkiyttikö käynti Ohjaamossa tulevaisuuden suunnitelmia. Kolmantena pääteemana oli toiminnan kehittäminen. Tutkimuksessa halusin saada selville, oliko nuorilla mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja oliko nuorella antaa esimerkkejä, miten Ohjaamo Ilmajoen toimintaa voisi kehittää. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 48) mukaan teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset ovat keskeisessä osassa. Merkitykset haastateltavien kanssa syntyvät vuorovaikutuksessa teemahaastattelu-tilanteissa. Teemahaastattelun runko oli tärkeässä roolissa, kun haastattelin tutkimukseen osallistuneita.

7.2 Tutkimusaineiston keruu

Keskustelin tutkimusmateriaaleista nuorisosihteeri Mari Roosin kanssa ja hyväksytin teemahaastattelurungon hänellä. Ennen haastatteluja osallistujat saivat lukea ja allekirjoittaa suostumuksensa ääninauhoitukseen (LIITE 2). Haastateltavia oli yhteensä seitsemän. Ensimmäisellä ja toisella kerralla haastattelin kolme nuorta ja näiden lisäksi tein yhden puhelinhaastattelun, jonka nauhoitin kotona.

Haastattelijan tehtävänä on suhtautua neutraalisti käsiteltävään aiheeseen. Haastattelijalla ottaakin tiedon kerääjän roolin ja edustaa näin koko tutkimusta. Haastateltava voi ilmaista, ettei ole varma osaako vastata tai että ei ymmärrä kysymystä.

Silloin tutkijan tulee tukea haastateltavaa ja muotoilla kysymys ymmärrettyyn muotoon. Haastattelutilanne on haastattelijan ja haastateltavan yhteinen vuorovaikutuksellinen teko. (Leinonen, Ontonkorpi-Lehtoranta & Heiskanen 2017, 106–107). Haastattelut suoritettiin Ohjaamo Ilmajoella, Seppälän nuorisotalossa bändien harjoitus tilassa, jossa huoneen eristys oli hoidettu erinomaisesti, joten haastattelut toteutettiin luottamuksellisesti ja turvallisesti. Olin yhteydessä Etsivänuorisotyöntekijä Anna Alvariin, ja hän antoi kahden nuoren tiedot, jotka lupautuisivat haastateltaviksi. Yksi osallistuja sovittiin Starttipajaohjaaja Iina Kallio-Kujalan kanssa.

Ensimmäisellä kerralla, 29.5.2018, haastattelin kolmea eri henkilöä. Osallistujina oli kaksi miestä ja yksi nainen, ja haastattelut heidän kanssaan sujuivat hyvin. Seuraavat kolme haastattelua suoritin 21.8.2018 Ohjaamossa, samassa tilassa kuin edelliset. Osallistujina oli kaksi miestä ja yksi nainen. Yhden haastattelun suoritin puhelinhaastatteluna, koska minun ja haastateltavan aikataulut eivät kohdanneet. Tämä haastattelu käytiin 23.8.2018 kotonani, jossa nauhoitin haastattelun puhelimella. Ikonen (2017, 276-277) toteaaakin, että puhelinhaastattelussa tutkijan on tunnistettava, miten hänen ominaisuuksillaan on vaikutuksia haastatteluvuorovaikutukseen. Sosiaalinen asema, elämäkokemus tai kokemattomuus ovat ominaisuuksia, jotka saattavat vaikuttaa vuorovaikutukseen. Tutkijan onkin kyettävä muokkaamaan haastattelutilannetta keskustelun niin vaatiessa. Puhelinhaastatteluun osallistuja oli nuori nainen. Toisen ryhmän osallistujien yhteystiedot minulle luovutti TE-toimiston virkailija Minna Liias, joka toimii yhtenä asiantuntijana Ohjaamo Ilmajoella. Kaikkiin osallistujiin otin itse yhteyttä puhelimitse ja sovin tapaamiset Ohjaamo Ilmajoen toimipisteeseen, nuorisotalo Seppälään. Haastatteluiden pituuden kesto vaihteli, nuorten innostuneisuuden mukaan. Osa nuorista kertoi omista kokemuksista hyvin tarkasti ja aikaa haastatteluun kului 30 minuuttia. Keskimäärin aikaa nuorten haastatteluun kului noin 15 minuuttia. Haastateltavat saapuivat ajoissa paikalle ja olin heitä aulassa vastassa. Ohjasin haastateltavat huoneeseen, ja he saivat lukea ja allekirjoittaa lupa haastatteluun- lomakkeen. Ilmapiiri oli haastatteluiden ajan mukavan rento ja haastateltavat vastasivat kysymyksiin juuri heille sopivalla tavalla. Haastatteluiden jälkeen haastateltavat lähtivät hyvillä mielin ja olin tyytyväinen haastatteluiden sujuvuuteen.

7.3 Tutkimusaineiston analysointi

Kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko ovat tutkimuksen tärkeimmät vaiheet. Analyysivaiheessa selviävät vastaukset tutkijan tutkimuskysymyksiin. Tutkimusmateriaalien tietojen tarkastus ja järjestäminen ovat tärkeitä vaiheita ennen litteroinnin aloittamista. Materiaalin puhtaaksikirjoittaminen tekstimuotoon, eli litterointi on analyysin ensimmäinen vaihe. Litterointi tuo esille sen kaiken tutkimustiedon, johon tutkimuksessa viitataan (Hirsjärvi ym. 2009, 221-222.) Tutkimuksen osallistujat ovat tärkein tiedonlähde. Tutkimusmateriaalin litterointi sanatarkasti on aikaa vievää. Tähän on kuitenkin hyvä ryhtyä heti haastatteluiden päätyttyä. Ruusuvuoren ja Nikanderin (2017, 427–430) mukaan analyysitapa ja tutkimuskysymykset määrittävät litteroinnin tarkkuustason. Sisällönanalyysissä analysoidaan kaikki puhuttu, unohtamatta tukisanoja. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 143-146) mukaan tutkimusaineiston analyysi sisältää eri vaiheita. Tutkimusmateriaalien asiayhteyttä kuvaavaa tietoa eli kontekstietoa on tutkijan pyrittävä löytämään tuloksien aikaan saamiseksi. Näin asioihin saadaan laajempi sosiaalinen merkitys.

Purin tutkimusaineiston teema-alueittain, teemahaastattelurunkoon perustuen. Litteroinnin jälkeen kirjoitin materiaalit yksitellen teemoittain, näin pystyin hyvin havainnoimaan kuinka kattavasti haastateltavat ovat eri teemoihin vastanneet. Haastattelun ensimmäinen pääteema, nuorten kokemuksia toiminnasta, asiakasprosessi ja sosiaalisesta kanssakäymisestä toi esiin sen, kuinka nuoret olivat saaneet tietoa Ohjaamo Ilmajoesta heidän vaikutusmahdollisuuksistaan omien asioiden hoitamiseen ja kuinka heidän mielipiteensä otettiin huomioon. Toisena pääteemana toiminnan merkitys ja sen kehittämien toivat esille sen, kuinka asioihin saatiin selkeys ja millaisia jatkosuunnitelmia tehtiin. Kolmantena pääteemana oli nuorten ajatuksia toiminnan kehittämisestä ja se oli yksi tärkeistä teemoista Ohjaamo Ilmajoen toimintaa nuorten näkökulmasta ajatellen.

7.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) laatimat ihmistieteiden eettiset periaatteet on jaettu kolmeen eri kokonaisuuteen. Ensimmäinen on tutkittavan itsemäärää-

misoikeuden kunnioittaminen, eli haastateltavien löytäminen ja heidän osallistumisensa tutkimukseen vapaaehtoisesti. Toisena on vahingoittamisen välttäminen. Tutkimuksessa mahdolliset haitat voivat koskea muun muassa aineiston keruuvaihetta, aineiston säilyttämistä ja tutkimusjulkaisuista aiheutuvia seuraamuksia. Kolmantena on yksityisyys ja tietosuoja eli haastattelujen sisältämien tunnistetietojen keruu, käsittely ja haastateltavien esittelytapa tutkimusjulkaisussa. (TENK, [viitattu 1.9.2018]). Opinnäytetyön aikana olen tutkijana tiedostanut vastuuni, jota olen koko työn ajan noudattanut. Eettisten käytäntöjen noudattaminen ja rehellisyys ovat tutkijalla koko tutkimuksen ajan läsnä. Vastuu tutkimusetiikasta on tutkijalla itsellään.

Hankin tutkimuksen empiirisen tiedon haastattelemalla Ohjaamo Ilmajoen osallistujia. Haastattelut suoritin erillisessä bändien harjoittelutilassa, jossa myös Ohjaamon palveluohjaajat voivat tavata nuoria. Näin tila, jossa haastattelut suoritin, ei herättänyt liikaa huomiota. Sopiessani haastatteluja nuorten kanssa puhelimen välityksellä kerroin tilasta, jossa haastattelu suoritetaan, joten nuoret tiesivät missä otan heidät vastaan. Ennen haastattelua osallistujat saivat lukea ja allekirjoittaa suostumuksen materiaalin käyttöön, jota opinnäytetyössä hyödynnän. Äänitin haastattelut ja poistin materiaalin, kun olin saanut tarvittavat tiedot käyttööni.

Rannan ja Kuula-Luumin (2017, 414-415) mukaan anonymisointi on yksi haastatteluihin soveltuvista tekniikoista. Keskeisemmät ovat: muuttaminen, poistaminen sekä kategorisointi. Tutkimuksessa toteutin muuttamisen tekniikkaa, jonka jälkeen haastateltavan tunnistaminen on mahdotonta. Tutkimuksessa käytin suoria lainauksia, joten haastateltavat nimikoin H-kirjaimen mukaisesti ja numeroin heidät juoksevasti.

Tuhosin haastatteluissa nauhoittamani materiaalit heti litteroimisen jälkeen, jolloin haastateltavien henkilöllisyys ja yksityisyys oli suojattu. Opinnäytetyötä varten litteroidut haastattelumateriaalit tuhosin, kun opinnäytetyö oli valmis. Tieteelliseen kirjallisuuteen perehdyin hyvin ja lähdeviitteet pyrin merkitsemään oikein ja täsmällisesti, kunnioittaen kirjoittajan tieteellistä näkemystä teoksesta.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa käsittelen tutkimuksessa saamiani tuloksia. Tutkimuskysymyksiä vastaukset tulee löytyä tuloksista. Teemahaastattelun runko ja viisi teemaa toimivat hyvin haastatteluissa. Haastateltavien taustatiedot ovat ensimmäisenä osiossa, siihen sisältyvät muun muassa sukupuoli, ikä, koulutus- ja työhistoria, asuminen sekä elämäntilanne. Seuraavaksi käsittelen laajempaa teemakokonaisuutta, jossa pyrin selvittämään osallistujien kokemuksia toiminnasta, nuoren asiakasprosessin alkamisesta eli Ohjaamo Ilmajoen toiminnan aloittamisesta sekä kuinka nuori on kokenut toimintaan osallistumisen. Sosiaalinen kanssakäyminen on yksi alateemasta, jossa haastateltavat tuovat esille tuen tarpeen, oikea-aikaisuuden sekä vaikutusmahdollisuudet omiin asioihin. Toiminnan merkitys on haastateltavien vastauksissa tärkeässä osassa. Viimeisenä perehdyn haastateltavien kanssa toiminnan kehittämiseen.

Haastatteluun osallistui 7 haastateltavaa, jotka ovat osallistuneet Ohjaamo Ilmajoen toimintaan. Haastateltavista 4 oli miehiä ja 3 naisia. Ikäjakauma oli laaja kohdeikään nähden. Nuorin haastateltava oli 18-vuotias nainen ja vanhin oli 27-vuotias nainen. Kaikilla haastateltavilla kaikilla oli peruskoulu suoritettuna, ja yhdellä nuorella oli kolme eri tutkintoa. Osa haastatteliijoista odotti opiskeluiden alkua ja muuttoa eri paikkakunnalle. Yksi osallistujista pitää opiskelusta, ja hänellä onkin useampi ammatti. Työhistoriaa oli kaikilla haastateltavilla ja osa oli toiminut hyvinkin itsenäisesti työnhaussa. Elämäntilanne oli haastateltavilla erilainen. Tulososiossa käytetään suoria aineistosta esiintyviä lainauksia, joten haastateltavat nimikoin H-kirjaimen mukaisesti ja numeroin heidät juoksevasti.

8.1 Kokemuksia toiminnasta

Tässä osiossa perehdyn asiakkaiden osallistumiseen Ohjaamo Ilmajoen toimintaan. Selvitän, mistä osallistujat olivat saaneet tietoa Ohjaamosta, millainen mielikuva heillä oli Ohjaamosta ja millainen vastaanotto Ohjaamossa oli heidän mielestään. Tutkin myös, millaista palvelua osallistujat Ohjaamosta saivat, ja oliko mahdollinen

apu oikea-aikaista. Tutkimuksessa kysyin myös, miten haastateltavat kokivat kuul-
laksi tulemisen sekä oliko heillä vaikutusmahdollisuuksia asioidensa kulkuun.

8.1.1 Asiakasprosessi

Nuorten osallistuminen Ohjaamo Ilmajoen toimintaan, toiminnan käynnistyessä, toi esille erilaisia vastauksia. Nuorista jokainen oli asioinut aikaisemmin Ohjaamo Ilma-
joella. Yksi osallistuja oli käynyt kerran ja kaksi oli käynyt kaksi kertaa. Neljällä nuo-
rella oli ollut useampia käyntejä. Kaikilla nuorilla ei selkeää muistikuvaa ollut, kuinka
nuoret olivat tulleet Ohjaamoon ensimmäiselle käynnille. Etsivä nuorisotyö ja Työ-
voimatoimiston virkailija esiintyivät vastauksissa. Etsivää nuorisotyötä tehdään Il-
majoella myös Seppälän nuorisotalon ulkopuolella. Yksi nuori kertoi kuulleen Oh-
jaamo Ilmajoesta osallistuessaan kutsuntoihin.

Mulle kerrottiin kun mä käyn siinä What's on? se on etsivien järjestämä
iltatoiminta, kokoontumissa niin meille annettiin esitteitä ja tietenkin
koulusta, lukoissa annettiin myös esitteitä. H2

Mulla oli kutsunnat tuolla siellä oli etsivänuorisotyöntekijöitä, ne pyysi
että tuukko käymään tässä. H4

Haastatteluissa tuli esille virkailijoiden paneutuminen asiakastyöhön. Osalle vastaa-
jista oli soitettu ja kerrottu tapaamisesta Ohjaamo Ilmajoella.

Tuli ihan mun henkilökohtaiselta neuvojalta vai mikä se nyt on, soitti ja
kysyi et mitä kuuluu? sitten sanottiin että alkaa tällänen uravalmennus
Seinäjoella. Uravalmennuksen kautta kävin ilmoittautumassa täällä. H5

Ensimmäisenä työkkäristä ja netsitä jotain kans bongasin. Sieltä se taisi
tulla että tämmönen on avattu ja mahdollisuus on. H6

Ohjaamo Ilmajoen toiminnan alkaminen oli luonut nuorille erilaisia mielikuvia. Yksi
vastaajista oli hyvinkin omatoiminen ja hänen mielikuva oli negatiivinen.

Jos totta saa puhua niin aivan turhaa, että kyllähän mä omillani pärjään
et ei mua tartte ohjata mihinkään. H5

Yksi vastaajista oli ollut myös ilman mielikuvaa.

Ei mulla ollu oikeen minkäänlaista mielikuvaa kun mä oon Ilmajoella asunu vasta niin vähän aikaa. H7

Haastatteluun osallistujilla oli hyvinkin positiivinen asenne Ohjaamo kohtaan. Nuorilla oli ajatuksia eri toimijoista ja yhdessä samassa paikassa. Haastateltavista yksi koki ahdistavaksi virastot sekä viralliset aulat. Ohjaamoon saapuminen koettiin helpoksi ja autetaan eteenpäin asioiden hoidossa.

Ihan niinku hirveen positiivinen, siis mä oon mitä pienempi kynnys niin sitä parempi se on nuorille ja mä oon tosi passivinen, mä tykkään siitä tosi paljon mä onn hirveen passion, nuorten asioissa sillä lailla ja sit kun ittellä on vähän sellasita ongelmaa ettei aina pysty tulemaan virallisiin paikkoihin, ahistaa niin viralliset ja virastot. Vaikka Kelan aula, en mä pysty oleen siellä, niin ku tulee tällaseen paikkaan niin aivan mahtavaa. H2

Aika hyvän koska sanottiin kaikki nuorten palvelut samassa pisteessä. Et ei se sen enempää, takottaa sitä että jos jotakin kysyttävää, tuut jollekin näille henkilöille, he sitten auttaa eteenpäin toiselle henkilölle. H3

Mä lähinnä aattelin että se vois olla aika käytännöllinen, että on eri alan ihmisiä jotka vois auttaa siinä työn löytämisessä tai koulutuksen tai kumminkin jonkin näköisen tien löytämisessä eteenpäin. Mulle helppo tai nuorille ylipäättänsä. H6

Se on se, kaikista ykkösjuuttu miks mä tykkään ohjaamosta, on niin helppo tulla. H2

Oli joo, sit kun vaan otti sen asenteen että jos nyt vähän ottaa jeesiä vastaan. Eihän siinäkään nyt kuinkaan käy. H5

Tuleminen Ohjaamo Ilmajoelle oli tehty nuorille aikuisille helpoksi. Nuorisotalo Sepälä oli ennestään tuttu kohtaamispaikka, eikä näin leimaa ketään kävijää erikseen. Kaikki haastateltavat tiesivät nuorisotalon entuudestaan, osa osallistujista oli käynyt nuorisotilassa vapaa-ajallaan. Oikean oven löytäminen oli yhdelle haastateltavalle tuottanut vaikeuksia.

8.1.2 Asioiden hoitaminen ja vaikutusmahdollisuudet

Asioiden hoitaminen ja niiden sujuminen Ohjaamo Ilmajoella oli seuraava kokonaisuus, johon tutkimuksessa perehdyin. Jokaisella haastatteluun osallistujalla oli jonkinlainen avun tarve. Kyseessä oli ammattiin, yksinäisyyteen, opiskeluihin, työnhakuun tai virallisten asiakirjojen täyttämiseen liittyviä ongelmia. Jokainen avun tarvitsija sai asiansa hoidettua ja vahvistusta omien asioidensa hoitamiseen.

Siis justiinsa näihin virallisiin asioihin kysyä esimerkiksi Kelan tuista ja puhua kesätöistä ja tällasta. H2

Etsivien kanssa oikeestaan ollu, vähän kaikessa, kun ensimmäistä kertaa muuttanut kotoota pois, niin on vähän muutenkin hakusessa, miten niiku justiin hoidetaan asioita. Asumista, miten uutta kämppä haetaan, niin pois päin. Vähän kaikkea. H3

Silloin ekalla kerralla kun tulini ei ollu käytännössä työllistymisessä minäkään näköistä valoa näkyvissä. Niin mä sitten vaik en mikään opiskelija ihminen ite oo, niin harkittin kuitenkin josko lähtis jotakin opiskelemaan. Mä sit tapasin koulutusneuvonnan merkeissä A-P Koivusalon ja hänen kanssa keskusteltiin lähinnä siitä alasta mitä mä olin miettinyt ja yleensäkin siitä koulutuksesta ja muusta. Siitä oli sillä lailla paljon apua kun tolki nyt on tilanne hiukan muuttunut ja parantunut niin sille ei ollut tarvetta sille opiskelulle sit siis pääsin ihan siihen että tiesin käytännössä koska seuraava koulutus alkaa alusta ja milloin siihen pääsee mukaan ja siitä oli apua. H6

Ilmapiiri Ohjaamossa koettiin haastateltavien mukaan hyväksi. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että on liian hiljaista. Osa vastaajista piti hyvänä kahvitarjoilua, joka on aulassa, kun nuori saapuu Ohjaamoon. Yhden vastaajan mielestä ilmapiiri oli kiireinen.

Kun mä siis ymmärrän sen että on kiire kun tänne tulee tiettyyn aikoina ja tosi paljon varmasti ihmisiä tuli silläkin kerralla kun mä kävin, mut tuli vähän sellanen olo aina välillä että jaksaks toi nyt mua vaikka sillä oikeesti olikin vaan kiire, tiesin koska mä tunsin mut silti tuli vähän no semmon, noh. H2

Kuitenkin nuorten asioihin tuli selvyys ja Ohjaamossa oli haastatteluun osallistuneiden mukaan hyvä ilmapiiri. Tunnelma koettiin rennoksi, se ei ahdistanut. Ohjaamoon oli helppo tulla.

Siis se on semmonen niinku justiinsa tosi rento, matala kynnys tuut kun tuut, jos haluut, sellanen tosi ystävällinen. Ollaan niinkun tosi tuttavallisia ihmisille, jotka tulee. H2

Täällä on paljon eri ihmisiä, jotka touhuua eri, eri tuota erilaisia ihmisiä hirveesti. Mmun mielestä täällä on kauheen helppo, kahvia tarjottiin heti, silloinkin ensimmäisenä ja muuta että. Melkein niinku johonki tosiaan tutulle menis kylään. Tosi helppo tulla. Täällä ei ole semmosta kun työ-ja elikeinotoimistossa on vähä semmonen tietynlainen ilmapiiri niin täällä ei ole semmosta. H6

Ohjaamon aulassa nuoret oli kohdattu asiallisesti. Kaikki nuoret otettiin hyvin vastaan, tervehdettiin ovella ja tarjottiin kahvia tai teetä. Aulaan on tultu nuoria vastaan ja ohjattu tietylle virkailijalle. Yksi haastateltavista kertoi hyvinkin tarkasti, miten toiminta Ohjaamo Ilmajoella sujui.

Ensin mä otin kengät pois jalasta tultiin ja kurkattiin sieltä, oltiin sit no niin hei, Moi M..... tuus tännepäin, sit olitiin mitäs sä täällä, se oli niinku just sellanen kun ois odotettu, oli tosi mukava tunne. H2

Nuorten tapaamiset virkailijoiden kanssa sujuivat hyvin. Yleisesti haastateltavat olivat tavanneet kahta eri virkailijaa. Pääasiassa käyntien määrää eikä virkailijoiden tapaamista ollut sovittu valmiiksi. Kahden haastateltavan tapaaminen oli valmiiksi sovittu työvoimatoimistovirkailijan kanssa. Haastateltavat kokivat avun olevan oikea-aikaista ja siitä olevan hyötyä. Yksi haastateltava kommentoikin seuraavaa:

Joo, heti kun mä sitä kysyinkin ja koin itte tarvittavani. H6

Jokainen haastateltavista koki tulleensa kuulluksi oman asian hoitamisessa. Osa vastaajista toi esille, kuinka hyvin heidän asioihin oli paneuduttu.

Oli vaikka siinä kuinka kiire oli niin totta kai siihen kiinnitettiin tosi paljon huomioita, ja aina sai huikata ja pyytää jos jotain apua. Vaikka heillä kuinka olisi ollu muuta tekemistä. Aina oli sit loppujen lopuksi kiinnitettiin huomioita mun asioihin. H2

Aina sai oman mielipiteen sanoa. Kaikki meni niinku sillain kun mä halusin. H4

Vaikutusmahdollisuudet omien asioiden hoidossa koettiin ristiriitaisesti. Yksi vastaajista koki omat vaikutusmahdollisuutensa vähäisiksi. Kuusi haastateltavaa koki saavansa vaikuttaa omiin asioihinsa. Yksi vastaajista oli hyvinkin tyytyväinen, kun joku toinen vaikutti hänen asioihinsa.

Oma-aloitteisesti tulin tänne ihan. H1

Siinä oli tosi paljon sanomista aina. Joskus se on mulle se ongelma mä saan sanoa liikaa omiin asioihin ja mä en tiedä mitä mä sanon, päättäkää mun puolesta. H2

Joo, kyt ne mun mielestä meni justihin niinku mä halusinkin että ne menöö. H4

Haastateltavat kertoivat, miten heidän mielipiteensä otettiin huomioon. Kaikkia haastateltavia jotka Ohjaamo Ilmajoella ovat asioineet, kuunneltiin ja osa sai kertoa hyvin tarkasti, miten haluaa jatkossa toimia.

Oikein hyvin ja sitten niistä kans katottiin tua työasiat ja nua että, sain kertoo omia mielipiteitä. H1

Siis mun mielipiteet oli niin kun se pohja ja ne ei ees antanut paljoa omia mielipiteitä vaan ne anto vaan ohjausta ja avustusta siihen tilanteeseen. H2

Jos haastateltava oli käynyt useamman kerran Ohjaamossa, asioiden hoito sujui vielä helpommin. Ohjausta ja avustusta eri tilanteisiin.

8.2 Toiminnan merkitys

Haastateltavien käynnit Ohjaamossa ja niiden sujuvuus hoituivat hyvin. Haastateltavat saivat selvyuden asioidensa hoitoon ja osalla Ohjaamossa käynti selkiytti heidän elämäänsä sillä hetkellä. Haastateltavat kertoivat myös omia kokemuksiaan Ohjaamosta. Suurin osa haastateltavista sai tapaamisella selvyuden asioidensa hoitamiseen tapaamisella ja mahdollisten jatkosuunnitelmien laatimiseen.

Täältä on kaikki saanu. Asiointi Kelassa, verkossa. Tietenkin nyt tartten apua kun tuun tänne ajanvarauksella hoitaan noita ilmoitautumista työtämäksi, nää TE-toimiston, ne on kans vähän. Kun en asioi netissä. Kaikki nää paperihommat on vähän niinku. Oman nimen osaan kirjottaa mut sit se meneekin että mitä mun pitää tähän laittaa. H3

Tuli ainakin justiin erityisesti siinä koulutukses. H6

Tuli selvyyttä ja kyllä mä tiedän mistä mä saan apua haettua. H7

Omien asioiden hoidossa osa haastateltavista koki tarvitsevansa apua. Lomakkeiden täyttämässä ja sähköisessä asioinnissa oli suurempia ongelmia. Ohjaamon käynnillä asiat tuli hoidettua.

Kuusi haastateltavista näki omat vaikutusmahdollisuutensa omiin asioihinsa hyvinä. He saivat tukea omiin elämäntilanteisiinsa ja apua ajatuksiin, kuinka jatkaa toimimista eteenpäin.

Sehän oli kans yksi iso juttu mikä ohjaamosta tuli, mulla oli hirveen iso vaikutus niinku omiin elämän tilanteisiin ja mitä mä teen ja minne mä meen tyylisesti mitä mulla ei oo ollu ennen mikä oli aluks aika ahistavaa mut nyt kun sitä alkaa ymmärtää se on tosi vapauttavaa. H2

Jaa-a kai ne on parhaat mahdolliset mitä itte voi tehdä. Itte mä itteäni autan parhaiten. H5

Yksi vastaajista oli epävarma, hän pelkää omaa epäonnistumistaan asioiden hoidossa.

Kyllä varmaan tarvin apua. Olen hyvin epävarma omien asioiden hoidon suhteen. En halua mokata. H3

Olo Ohjaamo Ilmajoen käynnin jälkeen oli haastateltavilla jokaisella hyvä. Asiat hoiutivat tai niihin saatiin selkeys. Haastateltavilla osalla oli helpottunut tunne, ei tarvinnut pelätä asioiden hoitoa.

Tosi niinku positiivinen, oli niinku semmonen olo että, hei mähän pystyn tähän tekeen nää! mähän pystyn ja mun ei tarvi pelätä virallista juttua tai niinkun esimerkiks lomakkeen lähettämistä tai muuta vastaavaa,

mähän psyykkaisin kolme tuntii tai, miten tää nyt pitää tehdä? Onks tää kirjain nyt väärin. H2

Kyllä täällä aina jos on jotakin asiaa niin hoidettiin ja aina tyytyväinen olen ollu. Saanu jotakin eteenpäin. Ollu vähän ongelmia niin siinä , että jotkut asiat hoituu itsestään jotku on niinku sille että varmuuden vuoks otan kyllä jonkun toisen vierelle. H3

Helpottunut, kiva kun mä sain päättä vähän että mihinkä suuntaan ja mitä mä tarvitten. hyvät fiilikset. H5

Jatkosuunnitelmia tehtiin käyntien yhteydessä kuudelle eri osallistujalle ja osaa kävijöistä pyydettiin käymään Ohjaamossa, jos tilanne muuttuisi tai tulisi tarve päivittämää tietoja. Yhdelle osallistujalle ei tehty suunnitelmaa, sillä hän on muuttamassa eri paikkakunnalle.

Osallistujien oma kokemus toiminnasta toi esille erilaisia mielipiteitä. Yksi haastateltava ei osannut juurikaan kertoa omaa kokemustaan. Osalla haastateltavista oli selkeä mielipide siitä, mitä toiminta on merkinnyt ja minkälaisen kokemuksen osallistuja oli saanut.

Hirvittävän hyvä juttu justiiinsa meidän ikäsille ja varsinkin tälle mun lohkolle, jotka ei niinku, on vähän arempia tällaisissa tilanteissa. Koska tässä on niin matala kynnyks, tää niinku auttaa sut siihen niinku omaan tekemiseen se on niinku välimuoto sun ei tarvi hypätä sinne et kaikki pitää tehdä itte. H2

Tosi nopealla aikavälillä kaikki tapahtui, sitten kun tänne pääsi tulemaan niin katottiin niintä mitä mulla on tuolla te-keskuksen cv nettiä ja pitääkö asiat vielä paikkansa ja autettiin vähän kirjoitusasujen kanssa, miten laitat sen tietyn asian kirjoitettuun muotoon. Kyllä niinku en tiedä, siitä se nytkähti liikkeelle. Kyllä mun mielestä sain vauhtia, ettei tarvikkaan maata kotona. H5

Erittäin hyvä juttu! Koska ensinnäkin onhan se käytännönkin asia, mun mahdollista tulla fillarilla kun lähtee autolla Seinäjoelle. Voi olla vaikee mennä johonkin tietyn näköisiin tilaisuuksiin tai tapaamiaan ihmisiä, mä uskon tää helpottaa sellasten jotka sitten vierastaa tai muuta. H6

Haastateltavat toivat esille, kuinka käynti Ohjaamo Ilmajoella oli auttanut heitä asioiden hoidossa nopeallakin aikavälillä. Matkan autolla Seinäjoelle voi unohtaa ja

asioiden hoitamisen voi tehdä polkupyörällä Seppälän nuorisotalolle, sai suuren kiitoksen. Sähköinen asiointi ja nopea toiminta saivat haastateltavat hyvälle tuulelle.

8.3 Kehittäminen

Ohjaamo Ilmajoki on aloittanut toimintansa Seppälän nuorisotalolla 8.2.2018. Toiminnan kehittäminen ja nuorten mielipiteiden esiintuominen on tärkeää, kun on kysymyksessä nuorille tarkoitettu palvelu. Nuorten mielipiteillä on merkitystä, jos toimintaa halutaan kehittää. Haastattelun viimeinen kysymys antoi nuorille mahdollisuuden kertoa, miten toimintaa tulisi kehittää, jos jotain kehitettävää osallistujan mielestä olisi.

Ohjaamo Ilmajoen toiminta herätti erilaisia mielipiteitä. Positiivisia vastauksia tuli viisi, joista selkeästi tuli esille saatu apu ja nuorten omat ajatukset Ohjaamon toiminnasta. Yhdestä paikasta saatu apu oli tärkeä nuorelle. Käytännöllisyys, helppous ja ihmisten auttaminen saivat nuorilta kannatusta. Ohjaamo Ilmajoen toiminta koettiin positiivisena.

Tietysti hyvä että asia että sillai käytännössä täältä saa apua oikeestaan ihan mihin vaan. Ettei sitä tarvi sitten lähtee kymmenestä eri virastosta kiertelemään ja kyselemään että mitä enemmän pystytään kokoomaan tällasia palveluita yhteen paikkaan, musta se on ainakin käyttäjän, asiakkaan kannalta paljo helpompi tietysti aiheuttais sit eri virkailijoille ja toimijoille haasteita mutta ainakin mun näkökulmasta se on hyvä mitä enemmän saa samasta paikkaa. H6

Siis suurimmaksi osaksi just niitä omia positiivisia kokemuksia, ei siinä niinku hirveesti ollu mitään suuria ajatuksia vaan omaa itsensä ymmärtämistä. H2

Ohjaamo Ilmajoen toiminnan kehittämiseen oli yksi osallistuja osallistunut. Hän ei ollut tietoinen, mihin kokoukseen oli osallistunut, tämä oli häntä hämmentänyt.

Mut otettiin johonkin ”kokoukseen” mä en tiennyt yhtään mitä tää on, mielipidettä ne olis halunnu silloin. Mä ensimmäisen kerran ajattelin tää on nuorisolle suunnattu kun mut raahattiin siihen niinku kuuntelemaan. Diaesitys oli ja silleen. H3

Kolme ensimmäistä haastateltavaa ei voinut vastata kysymykseen, joka käsitteli Ohjaamo Ilmajoen kehittämistä. Lisäsin kysymyksen, koska huomasin kehittämisen tuovan ajatuksia haastateltavilla, ja seuraavat neljä haastateltavaa vastasivatkin laadittuun kysymykseen. Yksi osallistujista kertoi, ettei toimintaa tarvitse kehittää. Kolme osallistujaa oli tyytyväisiä Ohjaamon toimintaan, eikä toiminnan koettu tarvitsevan kehittämistä. Käyntien määrä oli vähäinen ja näin ollen toiminnasta ei ollut nuorten mielestä riittävästi kokemusta.

Mä oon niin vähän kuitenkin täällä ollu että en mä oikein tiedä että pitääkö, ainakin omasta mielestä kaikki on ollut niiku hyvin, että ei niiku tarte mitään. H4

Mä oon käynyt sen verran vähän et vaikee keksii vielä mitään. H5

Mulla on niin vähän kokemusta, en ainakaan tällä hetkellä osaa sanoa mikä olisi ongelma tai kehittämiskohta. Mitä nää kaks kertaa kun oon käynyt niin on menny hyvin. H6

Toiminnan kehittäminen ja siihen osallistuminen toi erilaisia vastauksia. Tutkimuksessa kysyttiin, että jos nuori haluaisi osallistua toiminnan kehittämiseen, onnistuisiko se. Kaikille haastatteluun osallistujille ei ollut selkeää tietoa siitä, mitä kehittäminen on. Yksi osallistujasta totesi seuraavaa:

Jaa, kyllä se varmaan onnistuis, mä en ymmärrä semmosen kehittämisen päälle mitään. H3

Nuorten mukaan heillä olisi mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen, jos heiltä pyydettäisiin siihen mukaan.

Osa vastaajista oli sitä mieltä, että toiminnan kehittämiseen oli mahdollista päästä mukaan, jos vaan itse haluaa. Kaksi haastateltavaa oli perehtynyt kehittämiseen, ja heillä oli selkeät vastaukset, kuinka toimintaa tulisi kehittää. Palautteen antaminen ja eri yhteydenpitokanavia hyödyntäen sekä nuorten kuuntelu ja konkreettisesti käynti Ohjaamo Ilmajoella koettiin hyväksi.

Kyllä onnistuis, joo meitä on aina kuunneltu ihan hirveen paljon on kaikesta näköisiä tapoja joilla pystyy mennä puhumaan, voit laittaa viestiä, sähköpostiin sä pystyt anonyymisti kirjottaa antaa palautetta, siis täällä on kaikki mahdolliset mistä niinku nuori pääsee tuleen ja sanon. H2

Kyllä varmaan, yleensäkin kehittäminen ja parantaminen kuuluu mun sellaseen perusluonteeseen. Jos asian voi tehdä helpommin, paremmin, turvallisemmin niin silloinhan se kannattaa niin tehdä, ei aina kannattais tuhlata ajatuksia sille. H6

Nuorten oma mielenkiinto toiminnan kehittämistä kohtaan oli vähäistä. Seitsemästä haastateltavasta kaksi oli kiinnostunut kehittämisestä ja heillä oli selkeät mielipiteen Ohjaamo Ilmajoen kehittämisestä.

Teemahaastattelun viimeinen kysymys koski kehittämistä, miten ja millä keinoilla nuoret kehittäisivät toimintaa. Vastaukset olivat hyvin erilaisia. Osa haastateltavista kertoi hyviä ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi. Yksi haastateltavista ei ollut tietoinen Ohjaamo Ilmajosta, vaikka asui samalla paikkakunnalla. Hän oli toiminnan alussa hoitanut asioita virkailijan kanssa hoitanut asioita puhelimen välityksellä. Ohjaamo Ilmajoen näkyvyyteen hän antoi ehdotuksen.

Mä en tiennyt tästä paikasta mitään, mä en tiennyt koko tällasesta että alkaa tällänen, tai jonkinmoinen Ohjaamo tulee tähän. Ei mitään käsitystä että tottahan tää on mulle paikkana tuttu kun mä asun täällä mutta eipä hirveesti tosta isolta tieltä tiedä, että mitä täällä on. H5

Seitsemästä haastateltavasta viisi vastaajaa kertoi erilaisia ehdotuksia, miten Ohjaamon toimintaa tulisi kehittää. Yksi vastaajista ei tiennyt Ohjaamosta juuri mitään, mutta kertoi hyvän ehdotuksen.

Varmaan se että kun on te-keskusen asiakas niin olisko siinä jotain sähköpostilinkki tai, hei että ootko huomannut?! ootko vielä työtön? mikä tilanne? tuutko käymään? katotaan, soittele, että vaikka sähköposti on vanhanaikaista, jos ei osaa ettiä niin ei löydä. Sen pitäis ihan vaan vahingossa pompata jostain. H5

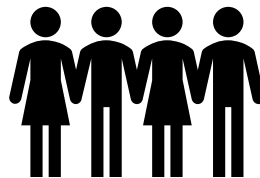
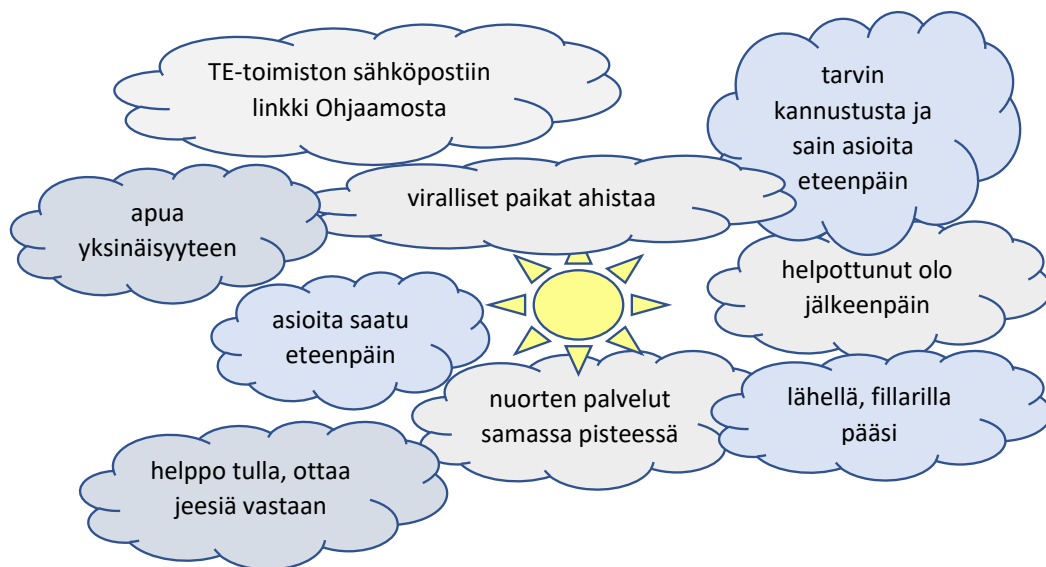
Haastateltavat antoivat seuraavanlaisia ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi: oikein mainos somessa, johon olisi hienosti vastattu, koulujen kiertäminen ja mainostaminen eri paikoissa, joissa nuoret viettävät aikaa.

Viralliset sivut olis kivat että niinku suoralinkki. Siis mulla oli se ongelmana. Ekan kerran jälkeen kerroin, että mä en löydä mitään tietoa, mitään ei sivuilta löytynyt. Nyt on, eli kuultu on. H2

Varmaan ainakin tällä tavalla. Yksin kertaasesti kysellä niiltä jotka tätä palvelua käyttää. Onko toimitilat sellaisia että edellytykset niiku tehtävien hoitamiseen seillä. Jos kellään ei oo mitää moittavaa niin, ei varmaan suuria puutteita oo. H6

Kehittäminen on osalle nuorista selkeää, mutta toiset eivät ole kiinnostuneita kehittämisestä. Hyviä ehdotuksia tuli muun muassa sähköisen median käyttöön, yhteistyössä TE-palveluiden kanssa voisi kehittää sähköisen palveluiden sivuja niin, että kun nuori aukaisee TE-palveluiden sivun tai sähköpostin, Ohjaamo Ilmajoen sivujen linkki tulisi esille. Ehdotettiin myös esille, että nuorilta kysyttäisiin tapaamisella, olisiko jotain kehitettävää heidän Ohjaamossa asiointinsa.

Kuviossa 6. havainnollistan nuorten tärkeitä kokemuksia toiminnasta ja sen tuomasta merkityksestä.

Kuvio 6. Nuorten kokemukset Ohjaamo Ilmajoesta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksessani haastattelujen perusteella tekemäni johtopäätökset. Teemahaastattelurungon laadin tutkimuskysymysten ja teorian pohjalta. Ensimmäinen tutkimuskysymys oli: Miten nuoret ovat kokeneet Ohjaamon toiminnan? Tutkimukseen osallistujat antoivat vastaukset haastatteluissa. Toinen tutkimuskysymys oli: Tulisiko Ohjaamon toimintaa kehittää? Nuorten mukaan toiminta Ohjaamo Ilmajoella on hyvin toimivaa, sillä he saavat haluamansa palvelut ensimmäisellä tapaamiskerralla. Nuoret toivat kehittämisideoita, muun muassa palveluneuvojen jalkautuminen nuorten ajanviettopaikkoihin, sekä sosiaalisen median tietojen päivittämisen heidän tavoittamiseksi.

Asiakasprosessi kuvaa selvästi, kuinka nuoret olivat löytäneet Ohjaamon. Osa nuorista oli saanut kutsun tulla käymään Ohjaamossa etsivältä nuorisotyöntekijältä. Työvoimatoimiston virkailija oli ollut yhteydessä asiakkaisiin ja varannut tapaamisaikoja Ohjaamoon. Virkailijoiden tapa toimia oli nuorista positiivista siksi, ettei heidän tarvitse kulkea Seinäjoelle asti tapaamiseen. Kelttikangas-Järvinen (2010, 24–25) toteaa, että sosiaalisissa taidoissa näkyy nuorten kyky arvostaa ja kunnioittaa muita sekä käyttäytyä sääntöjen mukaan. Hänen mukaansa rakentava sosiaalinen kanssakäyminen edellyttää monia ominaisuuksia, kuten itseluottamusta, tasapainoista tunne-elämää, harkintaa ja kykyä arvioida omaa käytöstään, eli empatiaa. Kaikilla nuorilla ei ole hyvää itseluottamusta omien asioidensa hoidossa, mutta kyky hoitaa asioita palveluohjaajan avustuksella tuo nuorelle itseluottamusta. Käytännöllisyys ja asioiden hoitaminen yhdessä samassa pisteessä nousi esille haastatteluissa. Helppous saapua Ohjaamoon on tärkeä kokemus nuorille, kunhan oikea ovi löytyi. Nuoret kokivat Seppälän nuorisotalon hyväksi kohtaamispaikaksi. Osalle nuorista nuorisotalo oli hyvinkin tuttu paikka. Osa nuorista koki erilaiset virastot ahdistaviksi paikoiksi.

Toiminnan merkitys on tärkeää nuorille, kun he asioivat Ohjaamo Ilmajoella. Ohjaamon aulassa on kahvia tarjolla ja palveluohjaaja on aina heitä tervehtimässä. Nuoret tapasivat yleisesti kahta eri ohjaajaa asioidessaan Ohjaamossa. Avun, tuen tai ohjauksen saaminen ja niiden tärkeys tuli selkeästi esille vastauksissa. Kaikki

haastateltavat saivat tarvitsemansa palvelun Ohjaamon käynnillä. **Kuulluksi tuleminen** tuli kaikkiaan haastateltavilla hyvin esille. Kaikkia haastateltavia oli kuultu ja samalla he olivat saaneet esittää oman mielipiteensä ohjaajalle. Vaikutusmahdollisuus omien asioiden hoitamisessa tuli haastateltavilla hyvin esille. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta osallistujat saivat vaikuttaa omien asioidensa kulkuun. Haastateltavien mielipide huomioitiin hyvin. Ohjaamoiden toiminnassa nuoret itse, nuorten omaiset ja nuorten kanssa työskentelevät voivat ottaa yhteyttä ja kysyä neuvoa, vaikka ongelma ei olisikaan vielä suuri (Mertanen 2017,23). Tutkimukseen osallistuneista nuorista osa kertoi soittaneensa, kun tarvitsisi apua. Osa koki omien mielipiteidensä olevan pohja koko tapaamiselle, ja näin asioiden hoitaminen sujui mutkattomasti.

Kaikki haastateltavat saivat asioidensa hoitoon selvyden. Osa nuorista koki toiminnan olevan todella tärkeää. Verkkopalveluiden lisääntyessä osa nuorista koki avunsaamisen tärkeänä. Kaikilla ei ole mahdollisuutta saada apua verkossa toimimiseen. Verkkopalveluiden käyttömahdollisuus virkailijoiden kanssa yhdessä oli tärkeää nuorille.

Käynti Ohjaamossa oli selkeyttänyt nuorten elämää juuri sillä hetkellä. Haastateltavista kaikilla oli avun, tuen tai ohjauksen tarve. Tulevaisuuden suunnitelmia sekä jatkosuunnitelmia oli sovittu osan kanssa. Osalla nuorista oli selkeät jatkosuunnitelmat tulevaisuuden suhteen. Muutto eri paikkakunnalle ja opiskeluiden aloittaminen oli suunnitelmana yhdellä nuorella.

Ohjaamo Ilmajoen toiminta koettiin hyvänä. Positiivista palautetta tuli erityisesti nopeasta toiminnasta. Asiakkaiden kannalta monialainen yhteistyö näkyy palveluiden nopeutumisena sekä niiden sujuvuutena (Kautto ym. 2017,19). Asiakkaiden ei tarvinnut käydä Seinäjoella tapaamisissa vaan asioiden järjestäminen onnistui omalla paikkakunnalla. Seppälän nuorisotalolle sovittuun tapaamiseen oli mahdollista kulkea polkupyörällä. Nuorten mielestä Ohjaamo Ilmajoen toiminta on auttavaa ja ystävällistä. Ohjaamo pidettiin myös matalan kynnyksen paikkana erityisesti aremmille nuorille. Matalan kynnyksen palveluita luonnehtivat joustavuus, henkilökohtaisten tapaamisaikojen järjestäminen sekä työntekijöiden asennoituminen nuorten avuntarpeelle. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 40.)

Kehittäminen ja siihen osallistuminen toi esiin erilaisia mielipiteitä. Osalla nuorista ei ole halua tai osaamista kehittää toimintaa. Nuorista yksi oli ollut osallisena Ohjaamon kehittämisessä alussa, mutta hänen osallistumisensa oli jäänyt vähäiseksi, tietämättömyyden ja hämmennyksen vuoksi. Ohjaamon kehittämisestä nuoret toivat esille sen, että jos nuori haluaisi osallistua toiminnan kehittämiseen, niin se olisi mahdollista. Osa haastateltavista piti Ohjaamon kehittämistä liian aikaisena, sillä Ohjaamo Ilmajoki aloitti toimintansa vasta 8.2.2018. Kun nuorten toimintamahdollisuutta tuetaan kehittämistyössä nuorten toimijuutta ja osallisuutta vahvistetaan (Westerback 2017,57). Kehittämiseen annettiin erilaisia ehdotuksia. Yksi haastateltavista ei ollut nähnyt minkäänlaista mainontaa sosiaalisessa mediassa. Ehdotus oli TE-palveluiden kanssa yhdessä tapahtuvasta mainonnasta: kun aukaisee sähköpostin, Ohjaamo Ilmajoen mainos voisi tulla esille näytölle. Nuorista osa koki saavansa sosiaalisessa mediassa tietoa Ohjaamo Ilmajoen toiminnasta. Nuoret löysivät tietoa Seppälän nuorisotalon verkkosivuilta, ja Facebook-sivu sekä Instagram-profiili saivat positiivista palautetta. Ehdotettiin palveluneuvojien jalkautumista nuorten ajanviettopaikkoihin.

Opinnäytetyön työstämisen aikana ovat myös sote- keskustelut herättäneet erilaisia mielipiteitä toimintojen juurruttamiseksi. Määttä (2015, 31) mukaan kunnissa on helppo kokeilla uudella tavalla johdettua julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistoimintaa. Kokeiluissa saadut tulokset, kuten uudenlaiset toimintamallit sekä toimintakulttuurin muutokset, kerrotaan tarkasti ja arvioidaan, jotta saadaan luotettavaa tietoa uudistusten tekemiseksi. Sayed ja Helminen (2017, 72) toteavat, että asiakkaiden valinnanvapaus ja yhdenvertaisuus ovat sote-uudistuksen merkittäviä tavoitteita. Jotta näihin tavoitteisiin voidaan yltää, tarvitaan asiakaslähtöistä neuvontaa sekä ohjausta. Asiakkaat tarvitsevat tietoa myös käytettävissä olevien avun ja tuen eri muodoista.

Tuleva maakuntauudistus voi vaikuttaa Ohjaamo-toimintaan monella eri tavalla. Ohjaamojen hyviä käytäntöjä ja työtettä voisi käyttää myös muiden kohderyhmien palveluihin. Kunnille Ohjaamojen toiminnan toteuttaminen näyttää luontevalta, ja palvelulla on havaittavissa oleva yhteys kuntien kasvatus- ja opetustehtäviin sekä elinkeinojen kehittämiseen. Investointi nuoriin kannattaa siis jatkossakin, jotta toiminta pysyy elinvoimaisena. (Pitkänen ym. 2017, 37.)

10POHDINTA

Ohjaamo Ilmajoen valinta opinnäytetyöksi oli hyvä valinta. Johtamisen harjoittelun suoritin Etelä-Pohjanmaan Ohjaamo-hankkeessa ja harjoittelun aikana pääsin seuraamaan, kuinka Ohjaamo Ilmajoki oli saanut toiminnan alkuun. Ohjaamoita on valtakunnallisesti tällä hetkellä jo reilu 60 (Kohtaamo.info, [viitattu 26.10.2018a]). Ohjaamoita on käynnistynyt Etelä-Pohjanmaalle harjoitteluni aikana muun muassa Kurikkaan ja Kauhavalle. Jokainen Ohjaamo on omanlaisensa ja Ohjaamo Seinäjoki toteuttaa toimintaansa pop up -mallilla.

Aihe opinnäytetyöhön oli ajankohtainen eri kuntien mallintamista ajatellen. Ohjaamo Ilmajoki on saanut toiminnan mallikkaasti käyntiin, ja nuoria on käynyt syyskuun loppuun mennessä 1036. Ajatuksia herätti tutkimusosuus nuorten hyvinvoinnista, syrjäytymisestä ja osallisuudesta. Olisiko minun tutkijana vielä pitänyt käydä läpi, kuinka hallita stressiä? Ilmajoen Ohjaamossa nuoret ovat tulleet hyvin kuulluksi. Olin itse Ohjaamo Ilmajoen avajaisissa, ja yhdessä pisteessä nuoret saivat itse täyttää paperin ja rastittaa kohdat, joista he halusivat lisää tietoa. Palautemateriaalia käydessäni läpi tuli minulle yllätyksenä se, että nuoret haluavat tietää enemmän, miten hallita stressiä. Toiseksi tuli oman talouden hallinta ja kolmantena asuminen. Kävijät olivat yläkoululaisia ja lukiolaisia, ja yhteensä vastauksia tuli 115. Nykyajan nuoret saavat tietoa helposti sosiaalisen median kautta, mutta stressinhallintaan varmaankin on vähän linkkejä sosiaalisessa mediassa eikä siitä välttämättä puhuta kavereiden kanssa. Nuoret kokivat saavansa tarvitsemansa palvelun Ohjaamosta yhden luukun periaatteella. Heikkonen (2018, 7) kertookin, että nuoret kokevat Ohjaamoiden palvelut tärkeiksi. Ohjaamoista nuoret saavat apua työhön, koulutukseen ja arkeen liittyvissä asioissa. Nuorten aikuisten antama kouluarvosana Ohjaamoiden palveluille oli 9+. Keväällä 2018 palautetta antoi yli 400 nuorta 26 Ohjaamossa. 86 % koki tulevaisuuden suunnitelmiensa selkeytyneen. Ohjaamot kokoavat monta palvelua yhteen sieltä saa muun muassa opinto-ohjausta, asumisneuvontaa, työllistymisapua sekä Kelan, sosiaalitoimen ja nuorisotoimen palveluja.

Opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista ja samalla haastavaa. Näin laajan tutkimuksen työstäminen yksin oli välillä todella raskasta. Prosessin alkuun pääsemi-

nen sujui hyvin. Alussa teorian kirjoittaminen ei sujunut helposti, ja päädyinkin tekemään nuorten haastattelut ensiksi. Seitsemän yksilöhaastattelua sujui hyvin, ja nuoret aikuiset vastasivat laajasti kysymyksiin. Yksilöhaastattelut olivat hyvä valinta tutkimukseen. Ilmapiiri haastatteluissa oli mutkaton, nuoret aikuiset olivat omanlaisiaan ja tunnelma oli rento. Haastateltavat kokivat tulevansa paikkaan, johon he ovat tervetulleita. Tutkimustuloksiin nähden olisi haastateltavia voinut olla enemmänkin. Kymmenen nuorta olisi ollut hyvä määrä. Näin vastauksiin olisi voinut tulla enemmän muuttuvia tekijöitä. Miehiä oli enemmän, mikä oli positiivinen yllätys.

Ohjaamo Ilmajoki on toiminut vasta vajaan vuoden, joten kehittämisen näkökulmasta haastateltavat eivät paljoa Ohjaamo-toiminnasta voi kehittämistä sanoa. Ehdotuksia nuoret toivat kuitenkin esille, ja yksi ehdotus oli korjattu saman tien, kun nuori oli sen maininnut. Ehkä opinnäytetyöstä olisi voinut jättää kehittämisen osion pois, mutta koska haastateltavat kuitenkin antoivat kehittämiseksi ehdotuksia, mielestäni kehittämisen pohtiminen oli perusteltua ja olen tyytyväinen sen mukaan ottamiseen.

Tiivis yhteistyö eri toimijoiden kanssa Ohjaamo Ilmajoen moniammatillisessa verkostossa oli tärkeää minulle, niin kuin se oli asiakkaillekin, joita sain haastatella. Tutkimuksen tekeminen ja siihen liittyvien eri muuttuvien tekijöiden hyväksyminen oli ammatillisen kehittymisen kannalta arvokas kokemus. Opinnäytetyö Ohjaamo Ilmajolle tuo tietoa nuorten aikuisten kokemuksista sekä heidän näkökulmistaan, ja näin ollen se luo uusia työtapoja yhteistyöverkoston toimivuuden ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi. Opinnäytetyöprosessin aikana tutkin myös omaa ammattieettistä näkökulmaani, sillä tutkijana olin aivan uudentlaisessa roolissa opiskelijaan verrattuna. Opinnäytetyössä olen sisäistänyt sosiaalialan arvot ja ammattieettiset periaatteet ja sitoutunut toimimaan niiden mukaisesti. Haastattelutilanteissa olen luonut asiakkaan kanssa osallisuutta tukevan vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen. Opinnäytetyötä tehdessä olen myös ennakoanut ja jäsentänyt hyvinvointipalveluiden muutoksia ja pyrkinyt samalla toiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyön viitekehyksessä olen perehtynyt epätasa-arvoon ja huono-osaisuuteen ja näin pyrkinyt niiden vähentämiseen nuorten osalta. Opinnäytetyön haastavuuden

mutta myös palkitsevuuden osalta voin myös todeta, että tutkimus on tuottanut käytäntöpainotteista osaamista, ja pystyn myös tuottamaan uutta tietoa. (Sosionomi (AMK)-kompetenssit 2010.)

Opinnäytetyön teoriaosuuden tuottaminen on ollut haastavaa. Edellisistä opinnoistani on 25 vuotta. Opintojen nykyaikaistuminen on vaatinut opinnäytetyön saavuttamiseksi paljon. Haastattelut ja toimiminen yhteistyöverkostojen kanssa oli sujuvaa. Nuorten kanssa keskusteleminen ja työskenteleminen on itselleni luonteva tapa toimia, joten opinnäytetyön sijoittuminen ja sen koostuminen nuorten kokemuksista oli juuri oikea valinta. Nuorten mielipiteet ja kehittämisideat tekivät tutkimuksesta onnistuneen. Jokainen osallistuva nuori aikuinen sai kertoa oman näkemyksen Ohjaamo Ilmajoen toiminnasta.

Ohjaamo Ilmajoen toimintaa ei ole ennen tutkittu, ja aihetta voisi tutkia myöhemmin. Näin tutkimus toisi esille erilaisia ehdotuksia toiminnan kehittämiseen ja nuorten mielipiteet uudesta Ohjaamo-toiminnasta näyttäytyisivät mahdollisesti eri tavalla. Ohjaamo Ilmajoen merkitys nuorille aikuisille voisi tuoda esille erilaisia kokemuksia. Asiakaskäyntien määrä Ohjaamossa ja eri yhteistyötahojen sitoutuminen toimintaan herättää myös mielenkiintoa Ohjaamo Ilmajoen jatkotutkimusta ajatellen. Toivon, että opinnäytetyö avaa Ohjaamo Ilmajoen tärkeyttä nuorten tavoittamiseksi ja toiminnan tuottamat kokemukset ja niiden merkitykset ovat nuorille aikuisille tärkeitä.

Tahdon kiittää Ohjaamo Ilmajokea ja siellä työskentelevää moniammatillista yhteistyöverkostoa. Yhteistyö on ollut sujuvaa ja te mahdollistitte nuorten aikuisten haastattelut. Haluan erityisesti kiittää nuorisosihteeri Mari Roosia, joka mahdollisti tämän opinnäytetyön. Haluan kiittää myös haastatteluun osallistujia, jotka kertoivat omia henkilökohtaisia mielipiteitään juuri heille sopivalla tavalla. En olisi onnistunut tutkimuksessa, jos minulla tutkijana ei olisi ollut nuorten aikuisten luottamusta. Lisäksi haluan kiittää lämpimästi opinnäytetyön ohjaajaa Mirva Siltakorpea, joka on ohjannut ja auttanut ammattitaitoisesti vaativan työn tekemisessä koko pitkän prosessin ajan.

LÄHTEET

- Aaltonen, S., Berg, P. & Ikäheimo, S. 2015. Loppupäätelmät haastatteluaineiston analyysistä. Teoksessa S. Aaltonen, P. Berg & S. Ikäheimo. Nuoret luukulla – Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. [Verkkajulkaisu]. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, 40 [Viitattu 9.9.2018]. Saatavana: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoretluukulla.pdf>
- Ajankohtaista. 20.11.2017. [Verkkosivu]. Ilmajoen Kunta [Viitattu 15.1.2018]. Saatavana: <http://www.ilmajoki.fi/ajankohtaista/?lang=fi&id=5182>
- Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Autio, N & Jokela, T. 2017. KAIKKI OK? Nuorten kokemuksia Kotkan Ohjaamosta. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinäytetyö. Julkaisematon.
- Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä. Ei päiväystä. TENK. [Verkkosivu]. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. [Viitattu 1.9.2018]. Saatavana: <https://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi-ihmistieteissa>
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 1.11.2018. Hyvinvointi ja elämänlaatu. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Etelä-Pohjanmaan liitto. [Viitattu 2.11.2018]. Saatavana: <https://www.epliitto.fi/hyvinvointi-ja-elamanlaatu>
- Etelä-Pohjanmaan Opisto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Ajankohtaista. [Viitattu 23.10.2018]. Saatavana: <http://www.epopisto.fi/ajankohtaista/>
- Haapa-aho, A. 20.9.2017. Missä täällä on Ohjaamo? [Blogikirjoitus]. Nuorisotakuu Etelä-Pohjanmaa [Viitattu 15.1.2018]. Saatavana: <https://nuorisotakuuetelapohjanmaa.wordpress.com/2017/09/20/missa-taalla-on-ohjaamo/>
- Hanketuloskortti. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Ohjaamo Etelä-Pohjanmaa. [Viitattu 15.1.2018]. Saatavana: <http://www.hanketuloskortti.fi/hanketuloskortti/ohjaamo-etela-pohjanmaa/>
- Heikkonen, A. 2018. Mitä uutta? Tunne ja mieli 4/2018, 7.
- Helander, J., Leppänen, A., Pasanen, M., Pukkila, P., Sesay, A & Uusinoka, S. 2017. Monialainen ja verkostomainen työ Ohjaamoissa. [Viitattu 15.10.2018]. Teoksessa: M. Määttä (toim.) Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017. [Verkkajulkaisu]. Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. Jyväskylä, 110-112. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/43290/Uutta+auringon+alla/fa73327a-d588-4d4e-9b33-898446d2e89c>

- Helminen, J. 2017. Yhdessä tekeminen monialaisuuden ja moniammatillisuuden syventäjänä. Teoksessa: J. Helminen (toim.) Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita, 27.
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Hyväri, S. 2017. Asiakslähtöisyyden periaatteet ja toteutuminen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Teoksessa: J. Helminen (toim.) Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita, 32.
- Hyvönen, U. & Valtonen, M. 2014. Nuorisotakuu – ehjä kokonaisuus vai kasa toimenpiteitä. Teoksessa: A. Gretschel, K. Paakkunainen, A.-M. Souto, & L. Suurpää (toim.) Nuorisotakuun arki ja politiikka. Helsinki: Nuoristutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 150, verkkojulkaisuja 106, 37–39.
- Hämäläinen, T. 2018. Ohjaamo Ilmajoki on maakunnan pioneeri. Ilmajoki-lehti 11.1.2018, 3.
- Ikonen, H-M. 2017. Puhelinhaastattelu. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & P. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. [Verkkokirja]. Tampere: Vastapaino, 276–277 [Viitattu 3.9.2018] Saatavana Ellibs-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Ilmajoen kunta. Ei päiväystä. [verkkosivu]. Varhaiskasvatus, koulut ja opiskelu. [Viitattu 23.10.2018]. Saatavana: <http://www.ilmajoki.fi/?lang=fi&id=328>
- Isoherranen, K. 2008. Yhteistyön uusi haaste – moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa: K. Isoherranen, L. Rekola & R. Nurminen. Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.
- Juhila, K. 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina: sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Julkiset työ- ja elinkeinopalvelut. 2017. Nuorisotakuu- TE-palvelut [Verkkosivu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 14.2.2018]. Saatavana: <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/nuoret/nuorisotakuu/index.html>
- Juuti, H & Miikkulainen, L. 2018. A-studio. Auttavatko sadat syrjäytymishankkeet. [TV-ohjelma] Yle TV1. 23.10.2018. [Viitattu 28.10.2018] Saatavana: <https://areena.yle.fi/1-4247206>
- Kaivosoja, R. 2011. Esipuhe. Teoksessa: K. Aaltonen (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma.

- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Teoksessa: T. Makkonen. Juvenes Print: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja 234, 34-35.
- Karisto, E. 24.9.2018. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiseen tarkempaa tietoa. [Verkkolehtiartikkeli]. Kuntalehti. [Viitattu 2.11.2018]. Saatavana: <https://kuntalehti.fi/uutiset/sote/lasten-ja-nuorten-hyvinvoinnin-kehittamiseen-tarkempaa-tietoa/>
- Kautto, T., Korpilauri, T., Pudas, M. & Savonmäki, P. 2017. Ohjaamoiden synty ja kehittämishaasteet. Teoksessa M. Määtä (toim.) Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017. [Verkkojulkaisu]. Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. Jyväskylä. [Viitattu 9.9.2018]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/43290/Uutta+auringon+alla/fa73327a-d588-4d4e-9b33-898446d2e89c>
- Kelttikangas-Järvinen, L. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. 2010. Helsinki: WSOY
- Kohtaamo. Ei päiväystä. Info. Mistä on kyse? [Verkkosivu]. [Viitattu 26.10.2018a]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/mista-on-kyse->
- Kohtaamo. Ei päiväystä. Info. Verkko-ohjaus. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.10.2018b]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/verkko-ohjaus>
- Kohtaamo. Ei päiväystä. Info. TESSU. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.10.2018c]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/tessu>
- Kohtaamo. Ei päiväystä. TESSU on Ohjaamoja varten. [Verkkosivu]. [Viitattu 14.2.2018d]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/24146/TESSU+--+valmennusmainos/6a8f07b4-d430-49a4-8689-7eb191cd356f>
- Kohtaamo. Ei päiväystä. TESSU valmennusaineistoja. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.5.2018e]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/valmennukset>
- Koivulahti, R. 28.2.2018. Opiskelijaterveydenhoitaja. Kysely apuatiimin työskentelystä. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Saija Luoma opinnäytetyöntekijä. [Viitattu 19.3.2018].
- Koivusalo, A-P. 2018. Uraohjaaja, Sedu. Seinäjoki. Keskustelu koulutustiimin työskentelystä. Henkilökohtainen tapaaminen 19.4.2018.
- Koordinaatti. [Verkkosivu]. Nutitilastot. [Viitattu 23.10.2018] Saatavana: <http://www.koordinaatti.fi/fi/nutitilastot>
- Kouluterveyskysely 2006–2017. 6.3.2018. Ei yhtään ystävää. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). [Viitattu 2.11.2018]. Saatavana:

https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1trend/summary_trendit?alue_0=235662&mittarit_0=200138&mittarit_1=199281&mittarit_2=199940&sukupuoli_0=143993#

Kouluterveyskysely 2006–2017. 17.5.2018. Tuntee että elämällä on tarkoitus. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL). [Viitattu 2.11.2018]. Saatavana: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset?alue_0=235662&mittarit_0=200138&mittarit_1=199261&mittarit_2=199696&vuosi_2017_0=v2017#

L 1285/2016. Nuorisolaki.

Laine, T. Hyväri, S. & Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla: Mitä on syrjäytymisen vastainen työ? Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Lapsi sosiaalisessa mediassa. 7.2.2018. [Verkkosivu]. Mannerheimin lastensuojeluliitto. [Viitattu 15.11.2018]. Saatavana: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/lapsi-sosiaalisessa-mediassa/>

Leinonen, M., Otonkorpi-Lehtoranta, K & Heiskanen, T. 2017. Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & P. Ruusuvaori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. [Verkkokirja]. Tampere: Vastapaino, 106-107. [Viitattu 1.9.2018]. Saatavana Ellibs-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.

Lloyd, P. 2017. Youths increasingly isolated the MORE they use social media. [Verkkosivu]. UK, Daily Mail. [Viitattu 17.3.2018]. Saatavana: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-4279270/Youth-increasingly-isolated-use-social-media.html>

Lybeck, T & Walldénin, J. 2011. Nuorisolain muutokset–monialainen yhteistyö ja etsivä nuorisotyö. Teoksessa: K. Aaltonen (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma.

Marsh, S. 2017. Teenagers on loneliness: "We want to talk to our parents. We need their guidance. [Verkkosivu]. UK, The Guardian, Society. [Viitattu 17.3.2018]. Saatavana: <https://www.theguardian.com/society/2017/apr/08/teenagers-loneliness-social-media-isolation-parents-attention>

Matthies, A.L. 2008. Kansalaisosallistuminen ja yhteisöllisyys eurooppalaisen hyvinvointipolitiikan murroksessa. Teoksessa: I. Roivainen, M. Nylund, R. Korhiamäki & S. Raitakari (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Jyväskylä: PS-kustannus, 68-79.

Mattsson, I. 2015. Marginaliserade ungdomar står samhället dyrt. [Verkkosivu]. Helsinki. Svenska, Yle.fi. [Viitattu 7.10.2018] Saatavana:

<https://svenska.yle.fi/artikel/2015/02/23/marginaliserade-ungdomar-star-samhallet-dyrt>

Mertanen, K. 2017. Poliittiset diskurssit Ohjaamoja ohjaamassa. Teoksessa M. Määtä (toim.) Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017. [Verkkajulkaisu]. Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. Jyväskylä. [Viitattu 9.9.2018]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/43290/Uutta+aurin-gon+alla/fa73327a-d588-4d4e-9b33-898446d2e89c>

Mäkelä, M., nuoriso-ohjaaja & Roos, M., nuorisosihteeri 2018. Ilmajoen kunta. Asiakkaiden käyntimäärät vuonna 2018. Henkilökohtainen tapaaminen. 23.10.2018.

Määttä, A. 2015. Yksittäisistä toimenpiteistä hyvin johdetuksi kokonaisuudeksi. [Verkkajulkaisu]. Parempia ratkaisuja koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorien tukemiseen. Valtion selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 16/2015, 31. [Viitattu 23.10.2018]. Saatavana: https://vnk.fi/documents/10616/1456483/VNK+16_2015.pdf/2efb35eb-0f6e-4428-93bf-5998df7d983d

Nieminen, J. 2017. Ohjaamot ja nuorten osallisuus. Teoksessa: M. Määtä (toim.) Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017. [Verkkajulkaisu]. Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. Jyväskylä. [Viitattu 30.10.2018]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/43290/Uutta+aurin-gon+alla/fa73327a-d588-4d4e-9b33-898446d2e89c>

Nuorisotakuu 2015. Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportti ja suositukset jatkotoimiksi. [Verkkajulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. [Viitattu 14.2.2018]. Saatavana: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74962/TEMjul_19_2015_web_19032015.pdf?sequence=1

Nuorten elämä. Ei päiväystä. Osaamiskeskus Koordinaatti [Verkkosivu]. Oulun kaupunki, sivistys- ja kulttuuripalvelut [Viitattu 2.11.2018]. Saatavana: <https://www.nuortenelama.fi/elavaa-elamaa/hyvinvointi-ja-terveys>

Nuorten osallisuuden edistäminen. Ei päiväystä. Selvitysmiehen raportti. [Verkkajulkaisu]. Nuorisotakuu. [Viitattu 14.2.2018]. Saatavana: <https://nuorisotakuu.fi/documents/3924414/4306153/Nuorten-osallisuuden-edistaminen.pdf/122e4715-8d92-4c33-ae55-6cd77a1ed065>

Nuorten yhteiskuntatakuu. 2013. Työ- ja elinkeinoministeriön linjaukset nuorisotakuun toteuttamisesta TE-hallinnossa. [Verkkajulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 14.2.2108]. Saatavana: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/pdf/nuorten_yhteiskuntatakuu_ohje.pdf

Näätänen, A.M., Londén, P., Peltosalmi, J. 2017. Sosiaalibarometri 2017. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. Helsinki.

- Ohjaamo EP. 2016. Hankekoodi S20822. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus. [Verkkajulkaisu]. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [Viitattu 15.1.2018]. Saatavana: <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projekтикoodi=S20822>
- Pekkarinen, E & Myllyniemi S. 2017. Opintojen keskeyttäminen ja koulupudokkuus. Teoksessa: E. Pekkarinen & S. Myllyniemi (toim.) Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri 2017. [Verkkajulkaisu]. Helsinki. Valtion nuorisoneuvosto nro 58 / Nuorisotutkimusverkosto nro 129, 45-48. [Viitattu 1.11.2018]. Saatavana: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2018/03/Nuorisobarometri_2017_WEB.pdf
- Piirainen, K. 2010. Syrjäytymisen vastaisen toiminnan vaikuttavuus. Teoksessa: T. Laine, S. Hyväri & P. Vuokkila-Oikonen (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Pitkänen, S., Kesä, M., Terävä, K & Parkkinen, M. 2017. Kehittyvät nuorten työllistämisen keinot Ohjaamoissa. [Verkkajulkaisu]. Jyväskylä: Kohtaamo–hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. [Viitattu 15.10.2018]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/32788/Ohjaamojen+ty%C3%B6list%C3%A4misten+keinot/28adaff9-8a5c-4b33-b9c5-f5fc7582f999>
- Ranta, J & Kuula-Luumi, A. 2017. Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & P. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. [Verkkokirja]. Tampere: Vastapaino, 414–415. [Viitattu 1.9.2018]. Saatavana Ellibs-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Ratia, S-A. 2018. Ohjaamo Olkkarin henkilökunnan kokemuksia moniammatillisesta Ohjaamo-yhteistyöstä. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi (YAMK). Opinnäytetyö. Julkaisematon.
- Raunio, K. 2006. Syrjäytyminen. Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Rintala, S. 28.2.2018. Työllisyysasiantuntija. Kysely työllisyystiimin työskentelystä. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Saija Luoma opinnäytetyöntekijä. [Viitattu 6.3.2018].
- Roos, M. 14.2.2018a. Nuorisosihteeri. Ilmajoen kunta. Henkilökohtainen keskustelu.
- Roos, M. 11.5.2018b. Nuorisosihteeri. Ilmajoen kunta. Keskustelu hyvinvointitiimin ja markkinointitiimin työskentelystä. Henkilökohtainen tapaaminen.
- Ruusuvuori, J & Nikander, P. 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & P. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja.

[Verkkokirja]. Tampere: Vastapaino, 427–430. [Viitattu 1.9.2018]. Saatavana Ellibs-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.

- Saarelainen, T., Minkkinen, J & Mäensivu, S 2017. Nuorten Ohjaamo –ekosysteemi Rovaniemellä. Teoksessa M. Määttä (toim.) Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017. [Verkkojulkaisu]. Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. Jyväskylä. [Viitattu 19.10.2018]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/43290/Uutta+auringon+alla/fa73327a-d588-4d4e-9b33-898446d2e89c>
- Sayed, T & Helminen J. 2017. Psykososiaalinen ohjaus – Malli sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakastyön ja integraation kehittämiseen. Teoksessa: J. Helminen (toim.) Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita.
- Siurala, L. 2011. Moniammatillinen työ ja sen siirtyminen verkkonuorisotyöhön. Teoksessa: K. Aaltonen (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma, 142-144.
- SoMe ja Nuoret. 2016. Oulun kaupunki, sivistys- ja kulttuuripalvelut [Verkkotutkimus]. eBrand Suomi Oy [Viitattu 1.11.2018]. Saatavana: <https://www.ebrand.fi/somejanuoret2016/>
- Sosionomi (AMK) Kompetenssit. 2010 [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 10.11.2018] Saatavana: Intra. SeAMK. Vaatii käyttöoikeuden.
- Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattieettiset ohjeet [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. [Viitattu 8.3.2018] Saatavana: <http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>
- TEM. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Työllisyyskatsaus Etelä-Pohjanmaa. [Viitattu 23.10.2018]. Saatavana: <http://www.temtyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?ely=16&lang=fi&link=22>
- TE-palvelut. 2.7.2018. Ohjaamo– TE-palvelut. [Verkkosivu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 30.10.2018] Saatavana: <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakilalle/nuoret/ohjaamo/index.html>
- Työllisyyskatsaus. Ei päiväystä. Elokuun lopussa 5707 työtöntä työnhakijaa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Elinkeino-, liikene- ja ympäristökeskus, TE-palvelut. [Viitattu 16.10.2018] Saatavana: <http://www.temtyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?lang=fi&ssid=1810161358278&ely=16#>

Työvoimatutkimus. 25.9.2018. Työllisyys kasvoi elokuussa vuoden takaiseen verrattuna. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 16.10.2018]. Saatavana: https://tilastokeskus.fi/til/tyti/2018//08/tyti_2018_08_2018-09-25_tie_001.fi.html

Uusi nuorisolakikirja. 2017. Oulu: Veltor Oy.

Valtioneuvosto. 2017. Hallituksen puoliväliriihi. [Verkkajulkaisu]. NEET-toimenpiteet ministereille 25.4.2017. [Viitattu 30.10.2018] Saatavana: <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/4592272/Hallituksen-linjaukset-syrjaitymisen-vahentamiseksi.pdf/ef2dc3b7-8459-497e-b0cf-77b4ea9cf686/Hallituksen-linjaukset-syrjaitymisen-vahentamiseksi.pdf.pdf>

Viilo, T 2017. Kaikilla pitäisi olla tasavertaiset mahdollisuudet. Helsinkiläisnuorten kokemuksia hyvinvoinnista. [Verkkajulkaisu]. Helsingin kaupunki: Tietokeskus. Työpapereita 2017:1, 36. [Viitattu 19.10.2018]. Saatavana: https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/17_01_04_Tyopapereita_1_Viilo.pdf

Virtanen, P., Suoheimo, M., Lamminmäki, S., Ahonen, P & Suokas, M. 2011. Matkalle mukaan: asiakkuusajattelun rakennuspuut. Teoksessa: Matkaopas asiakaslähtöisten sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämiseen. [Verkkajulkaisu]. Tekekin katsaus 281/2011, 18-19. Helsinki. [Viitattu 15.10.2018]. Saatavana: <https://www.businessfinland.fi/globalassets/julkaisut/matkaopas.pdf>

Väestörakenne. Ei päiväystä. Ilmajoen väestö 15-29 vuotiaat. [Verkkosivu]. Tilastokeskus. PX-Web-tietokannat. [Viitattu 23.10.2018]. Saatavana: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vaerak/stat-fin_vaerak_pxt_004.px/table/tableViewLayout2/?rxid=a0bed868-923f-4d81-b132-95d446671f59

Westerback, F. 2017. Nuorten hyvinvointi ja toimintamahdollisuudet Ohjaamo Helsingissä. Teoksessa M. Määtä (toim.) Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017. [Verkkajulkaisu]. Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. Jyväskylä. [Viitattu 9.9.2018]. Saatavana: <http://kohtaamo.info/documents/21827/43290/Uutta+auringon+alla/fa73327a-d588-4d4e-9b33-898446d2e89c>

Ylönen, K. 2018. Nuoren ja työntekijän välinen auttamissuhde verkossa – verkko-ympäristön edut ja haasteet. Teoksessa: T. Juvonen., J. Lindh., A. Pohjola & M. Romakkaniemi (toim.) Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Helsinki: Uni-press, 126.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Liite 2. Lupa haastatteluun

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Taustatiedot

- Sukupuoli
- Ikä
- Koulutushistoria
- Työhistoria
- Asuminen
- Elämäntilanne

Kokemuksia toiminnasta

Asiakasprosessi

- Oletko käynyt aiemmin ohjaamossa?
- Keneltä tai mistä sait tietoa Ohjaamosta?
- Millainen mielikuva sinulla on Ohjaamosta?
- Oliko Ohjaamoon helppo tulla?

Sosiaalinen kanssakäyminen

- Millaista apua, tukea tai ohjausta tarvitset; mihin asioihin?
- Millainen ilmapiiri Ohjaamossa mielestäsi on?
- Miten sinut otettiin vastaan Ohjaamon aulassa?
- Tapahtiko useita ohjaajia?
- Koetko saavasi apua oikeaan aikaan?
- Koetko tullessi kuulluksi omassa asiassasi?
- Miten koit omat vaikutusmahdollisuutesi asioiden hoidossa?
- Miten sinun mielipiteesi otettiin huomioon?

Toiminnan merkitys

- Tuliko asioiden hoitoon selvyttä vai tiedätkö nyt mistä sinun tulee hakea apua?
- Selkiyttikö Ohjaamossa käynti elämääsi nyt ja tulevaisuudessa?
- Millaisena näet omat vaikutusmahdollisuutesi omiin asioihisi jatkossa?
- Millainen olo sinulle jäi käynnin jälkeen?
- Millaisia jatkosuunnitelmia tehtiin?
- Miten sinä koit Ohjaamon toiminnan?

Kehittäminen

- Millaisia ajatuksia ohjaamon toiminta herätti sinussa?
- Oletko saanut osallistua ohjaamon kehittämiseen?
- Jos haluaisit osallistua ohjaamon kehittämiseen, onnistuisiko se?
- Miten ja millä keinoilla kehittäisit ohjaamon toimintaa? esim. Some, ryhmätoiminnot

Kiitos osallistumisesta!

Liite 2. Lupa haastatteluun

Lupa haastatteluun

Annan suostumukseni ääninauhoitukseen haastattelun aikana, jossa kerätään tietoa, tavoittaako Ilmajoen Ohjaamo nuoret.

- Haastattelua käytetään vain tutkimusmateriaalina opinnäytetyöhön.
- Haastattelu nauhoitetaan puhelimella, jonka jälkeen materiaali kirjoitetaan puhtaaksi kirjalliseen muotoon. Ääninauhoitteet ja kirjallinen haastattelumateriaali tuhoetaan, kun tarvittava aineisto on hyödynnetty opinnäytetyöhön.
- Haastattelu tapahtuu luottamuksellisesti.
- Haastattelun vastaukset käsitellään anonyymisti, ketään yksittäistä henkilöä ei voida tunnistaa.

Allekirjoitus ja nimenselvennykset

Paikka ja päivänmäärä

Opinnäytetyötekijä:
Saija Luoma
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) - tutkinto